

IZVJEŠĆE O GLOBALNIM CILJEVIMA ODRŽIVOG RAZVOJA

SVEUČILIŠTE U MOSTARU
UNIVERSITY OF MOSTAR 2023.–2024.

SUSTAINABLE
DEVELOPMENT
GOALS

**URED ZA MEĐUNARODNI RANKING
SVEUČILIŠTA U MOSTARU**

Trg hrvatskih velikana 1
ranking@sdg.sum.ba
<https://sdg.sum.ba>

Nakladnik

SVEUČILIŠTE U MOSTARU
PRESSUM

Za nakladnika

PROF. DR. SC. IVO ČOLAK
Rektor Sveučilišta u Mostaru

Uredništvo

TONINA IBRULJ
Voditeljica Ureda
za međunarodni ranking

Grafičko oblikovanje

PETAR MATIĆ

Tisak

PRESSUM

Naklada

500 primjeraka

**IZVJEŠĆE O GLOBALNIM
CILJEVIMA ODRŽIVOG RAZVOJA
SVEUČILIŠTE U MOSTARU –
2023./ 2024.**

SADRŽAJ

		50	DOSTOJANSTVEN RAD I EKONOMSKI RAST
6	PREDGOVOR	54	INDUSTRIJA, INOVACIJE I INFRASTRUKTURA
8	UVODNA RIJEČ	60	SMANJENJE NEJEDNAKOSTI
12	SVIJET BEZ SIROMAŠTVA	66	ODRŽIVI GRADOVI I ZAJEDNICE
20	SVIJET BEZ GLADI	72	ODGOVORNA POTROŠNJA I PROIZVODNJA
26	ZDRAVLJE I BLAGOSTANJE	76	ODGOVOR NA KLIMATSKE PROMJENE
32	KVALITETNO OBRAZOVANJE	80	OČUVANJE VODENOG SVIJETA
38	RAVNOPRAVNOST SPOLOVA	84	OČUVANJE ŽIVOTA NA KOPNU
42	ČISTA VODA I SANITARNI UVJETI	90	MIR PRAVDA I SNAŽNE INSTITUCIJE
46	PRISTUPAČNA I ČISTA ENERGIJA	96	PARTNERSTVOM DO CILJEVA

PREDGOVOR

Riječ rektora

S osobitim ponosom predstavljamo Izvješće o globalnim ciljevima održivoga razvoja Sveučilišta u Mostaru koje nadilazi ulogu administrativnoga dokumenta te postaje manifest našega strateškoga usmjerenja i društvene odgovornosti. Ovo Izvješće ne donosi samo pregled postignutih rezultata nego utjelovljuje našu predanost znanstvenoj izvrsnosti, etičnosti i održivome razvoju kao temeljnim načelima akademskoga djelovanja.

Svaki od 17 ciljeva održivoga razvoja u ovome Izvješću predstavljen je u sažetome, ali sadržajnome prikazu aktivnosti koje Sveučilište u Mostaru provodi u okviru svojih obrazovnih, istraživačkih i društveno odgovornih djelatnosti, čime se pridonosi globalnim

nastojanjima u ostvarivanju Agende 2030. Ti se ciljevi ne promatraju izolirano, nego kao međusobno povezani elementi koji zajednički oblikuju strategiju Sveučilišta usmjerenu prema stvaranju društva znanja, solidarnosti i jednakih mogućnosti.

U misiju i viziju Sveučilišta duboko je utkano razumijevanje da je održivost više od koncepta – ona je načelo koje prožima sve razine našega djelovanja, od nastavnoga procesa i istraživačkih programa do upravljanja resursima i suradnje s lokalnom zajednicom. Naš pristup temelji se na interdisciplinarnosti i integraciji znanja, jer vjerujemo da istinske promjene proizlaze iz sinergije različitih područja i odgovornoga djelovanja svih dionika.

Sveučilište u Mostaru nastoji biti aktivan pokretač pozitivnih društvenih promjena, pretvarajući akademske spoznaje u konkretne inicijative koje unapređuju kvalitetu života i potiču razvoj zajednice. Ovaj dokument, stoga, nije samo izvješće nego i poziv na dijalog, suradnju i zajedničko djelovanje svih koji dijele našu viziju održive budućnosti.

Ovo Izvješće istodobno predstavlja odraz postignutoga napretka i smjer budućega djelovanja. Pred nama su novi izazovi, no i prilike za daljnje inovacije, suradnje i iskorake prema društvu u kojemu znanje postaje temelj održivoga razvoja.

Na koncu, pozivam sve dionike – studente, nastavnike, istraživače i partnere – da u ovome dokumentu prepoznaju zajedničku misiju i odgovornost. Održivi razvoj nije zadatak jedne institucije, nego zajednički pothvat čitave zajednice. Samo zajedničkim naporima, znanjem i solidarnošću možemo oblikovati budućnost koja će biti pravedna, uključiva i trajno održiva.

Prof. dr. sc. Ivo Čolak
Rektor Sveučilišta u Mostaru

UVODNA RIJEČ

S osobitim zadovoljstvom predstavljamo Izvješće o globalnim ciljevima održivog razvoja Sveučilišta u Mostaru u kojemu se sustavno prikazuje doprinos naše institucije ostvarivanju ciljeva koji čine temelj Agende 2030. Ovim Izvješćem želimo otvoriti prostor za analizu, dijalog i promišljanje o načinima na koje Sveučilište u Mostaru, kroz svoje obrazovne, znanstvene i društveno odgovorne aktivnosti, pridonosi održivome razvoju i društvenome napretku.

Svih 17 ciljeva održivoga razvoja predstavljeni su u sažetim prikazima i primjerima djelovanja, koji ilustriraju naš kontinuirani angažman u području nastave, istraživanja, društvenoga uključivanja i zaštite okoliša. Naše se strategije stalno usklađuju s novim

izazovima, jer svjesno pristupamo činjenici da održivost nije statičan pojam, nego proces koji zahtijeva prilagodljivost, inovativnost i zajedničko djelovanje.

Iako ovo Izvješće u određenoj mjeri predstavlja pregled dosadašnjih rezultata, njegova je vrijednost ponajprije u procjeni sadašnjega stanja i usmjeravanju budućih napora. Analizom naših aktivnosti prepoznamo područja u kojima je ostvaren znatan napredak, kao i ona u kojima postoji prostor za dodatno unapređenje i jaču institucionalnu podršku.

Preko projekata i inicijativa koje provodimo težimo konkretnim i mjerljivim promjenama s dugoročnim utjecajem na društvo i okoliš. Budući da su ciljevi održivoga razvoja međusobno povezani, naš je pristup

integriran i interdisciplinaran, a održivost shvaćamo kao trajnu obvezu koju provodimo u svim segmentima rada Sveučilišta.

Izvješće jasno pokazuje da su neki ciljevi već ukorijenjeni u svakodnevne aktivnosti Sveučilišta te da su postignuti značajni pomaci koji potvrđuju našu predanost i sposobnost da ostvarimo vidljive i mjerljive rezultate. Svaki postignuti napredak

predstavlja važan doprinos oblikovanju održivije budućnosti, ne samo za našu instituciju nego i za širu zajednicu kojoj pripadamo.

S ponosom ističemo da će ovo Izvješće poslužiti kao temelj za daljnje unapređenje aktivnosti Sveučilišta te kao poticaj za još snažniju suradnju u nadolazećemu razdoblju. Naš je cilj nastaviti stvarati nove ideje, projekte i rješenja koja će pridonijeti održivijemu, pravednijemu i odgovornijemu društvu.

Na kraju izražavam zahvalu svim kolegama, studentima i partnerima koji su svojim predanim radom i entuzijazmom omogućili da Sveučilište u Mostaru bude aktivan dionik u ostvarivanju globalnih ciljeva održivoga razvoja. Vjerujem da će naš zajednički trud i dalje predstavljati pokretačku snagu pozitivnih promjena – u akademskoj zajednici, društvu i okolišu.

Tonina Ibrulj
Voditeljica Ureda za međunarodni ranking
Sveučilište u Mostaru

SVIJET BEZ SIROMAŠTVA

Iskorijeniti siromaštvo svugdje i u svim njegovim oblicima

Prvi cilj održivoga razvoja teži iskorjenjivanju siromaštva u svim njegovim oblicima i dimenzijama. Siromaštvo se ne odnosi isključivo na izostanak financijskih sredstava nego obuhvaća i ograničen pristup obrazovanju, hrani, zdravstvenoj skrbi, sigurnosti, dostojanstvu i mogućnostima za ostvarenje osobnoga potencijala. Sveučilište u Mostaru kao istaknuta visokoobrazovna institucija u Bosni i Hercegovini ima ključnu ulogu u jačanju socijalne dimenzije obrazovanja i smanjenju ekonomskih i društvenih nejednakosti, čime izravno pridonosi ostvarenju ovoga globalnog cilja.

OBRAZOVANJE I ISTRAŽIVANJE KAO TEMELJ SOCIJALNE UKLJUČENOSTI

Sveučilište u Mostaru kontinuirano razvija akademske programe koji promiču socijalnu odgovornost i društvenu inkluziju. Posebno se

ističe studij Socijalnog rada koji više od petnaest godina obrazuje stručnjake posvećene razumijevanju i rješavanju problema socijalne isključenosti, siromaštva i ranjivosti. Preko kolegija poput Siromaštvo i socijalna pomoć i Socijalna politika Sveučilište usmjerava studente prema razumijevanju strukturalnih uzroka siromaštva i razvoju kompetencija za djelovanje u zajednici.

U akademskoj godini 2023./2024. održane su brojne aktivnosti koje povezuju akademsku zajednicu i institucije socijalne skrbi. Nastavljena je suradnja Filozofskoga fakulteta s centrima za socijalni rad te s relevantnim županijskim ministarstvima. U okviru Interdisciplinarnoga doktorskog studija na Filozofskome fakultetu nastavlja se znanstveni smjer

Socijalni rad, čime SUM dodatno potvrđuje svoju orijentaciju prema razvoju znanja i istraživanja u području socijalne politike i zaštite ranjivih skupina. Na Filozofskome fakultetu Sveučilišta u Mostaru održana je i redovita međunarodna znanstvena konferencija Dijete u fokusu u organizaciji studija Socijalni rad u suradnji s Udrugom socijalnih radnika Hercegovačko-neretvanske županije.

Sveučilište, također, aktivno sudjeluje u javnim raspravama i stručnim skupovima koji tematiziraju siromaštvo i socijalnu isključenost. U protekloj godini istaknuta je rasprava o Strategiji razvoja sustava socijalne i dječje zaštite u Federaciji BiH za razdoblje 2024. – 2030., dokumentu koji se izravno nadovezuje na ciljeve održivoga razvoja, posebice na ciljeve Svijet bez siromaštva i Smanjenje

nejednakosti. Na stručnim skupovima poput Obrazovanje dostupno svima dodatno je naglašena važnost inkluzivnoga obrazovanja kao sredstva borbe protiv socijalne nejednakosti.

FINANCIJSKA POTPORA I JEDNAK PRISTUP OBRAZOVANJU

Jedan od najvažnijih instrumenata kojim Sveučilište ublažava ekonomske barijere za studiranje jest djelovanje Zaklade Sveučilišta u Mostaru (Zaklade SUM). Zaklada kroz Fond za socijalno ugrožene studente i studente s invaliditetom redovito provodi natječaje za jednokratne pomoći i stipendije. Tijekom 2023. godine dodijeljene su brojne potpore studentima slabijega imovinskoga stanja, studentima bez roditeljske skrbi te studentima s invaliditetom. Time Sveučilište potvrđuje svoju predanost načelu da obrazovanje mora biti dostupno svima, neovisno o ekonomskim okolnostima.

Osim Zaklade studenti Sveučilišta ostvaruju financijsku potporu putem javnih natječaja, zaklada i partnerstva s institucijama u BiH i inozemstvu. Tijekom akademske godine 2023./2024. velik broj stipendija dodijeljen je kroz projekte Zaklade Prsten, Humanitarne udruge Mate Mišetić te županijske programe Ministarstva obrazovanja, znanosti, kulture i sporta HNŽ-a. Ove mjere pridonose stvaranju jednakih mogućnosti u visokome obrazovanju

i smanjenju socioekonomskih razlika među studentima.

INKLUZIJA I PRAVA STUDENATA S INVALIDITETOM

Sveučilište u Mostaru sustavno radi na uklanjanju prepreka koje bi mogle ograničiti pristup obrazovanju osobama s invaliditetom. Usvajanjem Pravilnika o studiranju studenata s invaliditetom SUM je definirao jasne smjernice i mjere prilagodbe u nastavi i ispitnim postupcima. Dodatno, izrađen je Vodič za studente s invaliditetom koji studentima omogućuje jednostavan pristup informacijama o pravima, uslugama i oblicima podrške. Na Medicinskome fakultetu i Klinici dentalne medicine Sveučilišta provode se programi besplatne stomatološke skrbi za djecu s poteškoćama u razvoju, čime se pridonosi inkluziji i društvenoj odgovornosti kroz praktične oblike rada studenata i nastavnika.

ZDRAVLJE, DOBROBIT I SOCIJALNA SIGURNOST

Sveučilište u Mostaru prepoznaje zdravlje i psihološku stabilnost studenata kao bitne preduvjete akademskoga uspjeha. Putem Studentske ambulante studenti imaju pristup

liječniku, stomatologu i psihologu bez naknade. Ova usluga, zajedno s kontinuiranim radom Savjetovališta za studente, osigurava ravnopravne uvjete studiranja i smanjuje dodatne financijske troškove.

U suradnji sa Sveučilišnom kliničkom bolnicom Mostar i fakultetima SUM-a tijekom akademske godine 2023./2024. godine održano je više akcija dobrovoljnoga darivanja krvi i zdravstvenih tribina. Ovakve inicijative jačaju svijest o solidarnosti, ali i pridonose dobrobiti zajednice, povezujući akademsko djelovanje s humanitarnim angažmanom.

STUDENSKI STANDARD I PODRŠKA SVAKODNEVNOM ŽIVOTU

Kroz djelovanje Studentskoga centra Mostar (SCM) Sveučilište značajno pridonosi socijalnomu standardu svojih studenata. SCM

raspolaze s 179 moderno opremljenih soba, a studentima su dostupne menza, teretana, učionice za učenje, multimedijalni centri i sportski tereni. Na dnevnoj razini Centar osigurava između 1 500 i 2 000 obroka, čime studentima jamči osnovne uvjete života uz pristupačne troškove.

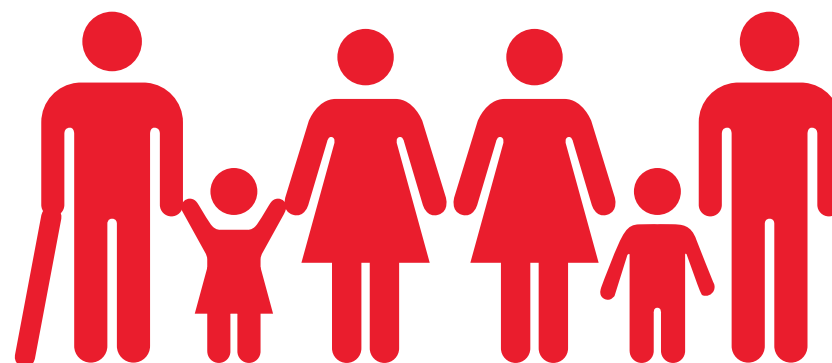
Studentski servis Mostar već dugi niz godina posreduje pri zapošljavanju studenata i godišnje bilježi više od 4 000 korisnika. Time SUM aktivno pridonosi zapošljavanju mladih, smanjenju nezaposlenosti i jačanju kompetencija za tržište rada.

DIGITALNA UKLJUČENOST I DOSTUPNOST INFORMACIJA

Sveučilište u Mostaru kroz sustav eduroam osigurava besplatan pristup internetu na svim lokacijama, čime omogućuje ravnopravne uvjete za studente iz svih socioekonomskih slojeva. Objavom godišnjega Vodiča za buduće studente SUM sustavno uklanja informacijske barijere pri upisu i orijentaciji u sustavu visokoga obrazovanja, čime pridonosi transparentnosti, jednakim mogućnostima i dostupnosti obrazovanja svima.

MOBILNOST I KARIJERNI RAZVOJ

Središnji ured za međunarodnu suradnju organizirao je Erasmus+ Info dan u ožujku 2023. godine, gdje su studentima

predstavljene mogućnosti mobilnosti i stipendija. Kroz programe Erasmus+ i CEEPUS Sveučilište potiče međunarodnu uključenost i razvoj profesionalnih kompetencija, a time i dugoročno smanjenje rizika od nezaposlenosti.

Klub poslodavaca Ekonomskoga fakulteta uspostavlja čvrstu vezu između akademske zajednice i tržišta rada te pomaže studentima pri pronalasku stručnih praksi, zapošljavanju i razvoju poduzetničkih vještina.

Humanitarni i društveni angažman Sveučilište u Mostaru i u 2023./2024. godini nastavilo je s organizacijom humanitarnih aktivnosti koje povezuju studente i zaposlenike. Među njima se ističu Humanitarna večer Zaklade SUM, Paket ljubavi, akcije darivanja krvi te brojne volonterske inicijative studentskih udruga. Studentski centar Mostar u suradnji s Caritasom BiH provodi projekt Your Job koji mladima osigurava mogućnost prvoga zaposlenja i dodatne edukacije.

Na Sveučilištu djeluje više od 17 studentskih udruga koje promoviraju volontiranje kao temeljni oblik društvene solidarnosti, čime se izravno pridonosi razvoju zajedništva i smanjenju socijalne isključenosti.

Sveučilište u Mostaru svojim obrazovnim, znanstvenim, socijalnim i humanitarnim djelovanjem daje mjerljiv doprinos ostvarenju prvoga cilja održivoga razvoja – svijetu bez siromaštva. Sustavnom podrškom studentima slabijega imovinskog stanja, razvojem

socijalno orijentiranih studija, potporom pri zapošljavanju, inkluzijom osoba s invaliditetom te humanitarnim i volonterskim radom SUM gradi kulturu solidarnosti i odgovornosti. Ovim pristupom Sveučilište potvrđuje da obrazovanje nije samo put prema znanju nego i temelj pravednijega i održivijega društva.

SVIJET BEZ GLADI

Iskorijeniti glad, osigurati dovoljne količine hrane i bolju prehranu te promicati održivu poljoprivredu

OBRAZOVANJE I ISTRAŽIVANJE

Agronomski i prehrambeno tehnološki fakultet (APTF) Sveučilišta u Mostaru igra ključnu ulogu u ostvarivanju toga cilja. U akademskoj 2023./2024. godini APTF je imao nešto više od 200 studenata na trima ciklusima na studijskim programima: Nutricionizam, Prehrambeno inženjerstvo, Bilinogojstvo, Agronomija, Agroekonomika, Zootehnika, Fitomedicina, Vinogradarstvo i vinarstvo, Zaštita okoliša i Biljne znanosti. Kroz navedene studijske programe APTF pridonosi razvoju kadrova koji će raditi na sigurnosti hrane, kvaliteti prehrane i održivoj proizvodnji.

APTF kroz više od 150 kolegija podiže razinu svijesti o temama kao što su sigurnost hrane, poboljšanje kvalitete prehrane i promicanje održive poljoprivrede. Studentima je na raspolaganju pet laboratorija za nastavu i

znanstveno-istraživački rad, pri čemu se oko 30 % nastave odvija kroz praktični rad u laboratorijima i poligonima – primjerice u Laboratoriju za ljekovito, aromatično i medonosno bilje, što je značajno zbog peludne analize meda, koja se po prvi put može izvoditi u BiH.

APTF broji 18 potpisanih suradnji s institucijama iz 9 država, što ukazuje na to da je Fakultet priznat kao strateški partner poljoprivrednoga i prehrambenoga sektora te državnoga i nevladinoga sektora. Kroz međunarodnu suradnju i projekte

2

Fakultet pridonosi ne samo znanstveno-istraživačkom radu nego i primjeni rezultata u praksi, čime se jača veza između obrazovanja, istraživanja i održive proizvodnje.

Na Kampusu II u Rodoču APTF posjeduje 9 hektara nasada (oko 7 500 stabala voćaka) i vinograde površine 2,5 hektara, koji služe kao poligon za terensku nastavu i praktično stjecanje znanja u području održive proizvodnje i primijenjene agronomije. Kroz konkretne aktivnosti, kao što je berba višanja koju su proveli studenti III. godine u sklopu vježbi, Fakultet dodatno osnažuje primjenu znanja u realnom kontekstu.

U sklopu aktivnosti za cilj Svijet bez gladi APTF je sudjelovao na projektima koji se bave održivom poljoprivredom i prehrambenom tehnologijom – među njima su projekti PEFMED Plus, Mediterranean Diet – When Brand Meets People i VIRAL – Vitalising ICR Relevance in Agriculture Learning, koji su pridonijeli istraživanjima i prijenosu znanja o metodama smanjenja okolišnoga otiska i promicanju mediteranske prehrane.

Također, Fakultet podržava lokalnu zajednicu i gospodarstvo kroz obradu i edukaciju u prehrambenome sektoru: studenti i djelatnici

održavaju predavanja i radionice za vinogradare, vinare i pčelare, što pridonosi održivoj proizvodnji hrane i jačanju lokalnih kapaciteta, primjerice organizacijom međunarodnoga pčelarskog sajma Dani hercegovačkog meda i ljetne škole Prerada bioproizvoda, pri čemu se širi svijest o organskome uzgoju,

iskorištavanju nusproizvoda i održivim praksama u prehrambenoj industriji.

Sveučilište u Mostaru kroz djelovanje Agromenskoga i prehrambeno-tehnološkoga fakulteta aktivno pridonosi ispunjenju cilja Svijet bez gladi kroz obrazovanje, istraživanje i praktične projekte koji povezuju znanost i gospodarstvo. Integriranjem teorijskih i praktičnih znanja, međunarodnom suradnjom i potporom lokalnim proizvođačima SUM gradi temelje za sigurnu, kvalitetnu i održivu proizvodnju hrane te razvija svijest o važnosti prehrambene neovisnosti i očuvanja prirodnih resursa.

ZDRAVLJE I BLAGOSTANJE

Osigurati zdrav život i promicati blagostanje svih ljudi svih starosnih skupina

ZNANOST I OBRAZOVANJE

Sveučilište u Mostaru sustavno pridonosi cilju Zdravlje i blagostanje kroz obrazovne, znanstvene i društveno-odgovorne aktivnosti koje obuhvaćaju cijeli spektar biomedicinskih i zdravstvenih područja. U okviru Sveučilišta djeluju tri biomedicinska fakulteta – Medicinski fakultet, Fakultet zdravstvenih studija i Farmaceutski fakultet – čija je misija usmjerena na razvoj stručnih kadrova, unapređenje javnoga zdravlja i jačanje zdravstvenoga sustava kroz obrazovanje, istraživanje i kliničku praksu.

Sveučilišna klinička bolnica Mostar (SKB Mostar), kao pridružena članica Sveučilišta i najveća zdravstvena ustanova u Hercegovini, ujedno je i glavna nastavna baza Medicinskoga fakulteta. U njoj studenti i djelatnici Fakulteta svakodnevno povezuju teorijsko znanje sa zdravstvenom praksom, a suradnja

se ostvaruje i s nizom domaćih i međunarodnih partnera – od KBC-a Split, Rebra i Dubrave do kliničkih bolnica u Sarajevu i Tuzli.

U akademskoj 2023./2024. godini Medicinski fakultet Sveučilišta u Mostaru bilježi niz značajnih aktivnosti. Pokrenut je i novi smjer Laboratorijska biomedicina na Farmaceutskome fakultetu, čime se proširuje obrazovna ponuda i jača kvaliteta studija. Organizirani su brojni međunarodni znanstveno-stručni događaji: simpozij Vodeći problem medicine 21. stoljeća – antimikrobna rezistencija (prosinac 2024.), stručni skup Čuvajmo muško zdravlje (studeni 2024.) i obilježavanje Svjetskoga dana oralnog

3

zdravlja 2024. kroz javne akcije i edukacije o važnosti prevencije bolesti usne šupljine. Medicinski fakultet, također, provodi doktorski studij Biomedicina i zdravstvo, čime osigurava kontinuitet znanstvenoga usavršavanja mladih istraživača i potiče razvoj medicinskih inovacija. Na Fakultetu djeluju suvremeni laboratoriji poput Citogenetičkoga laboratorija, Laboratorija za morfološke znanosti, Laboratorija za primijenjenu fiziologiju i farmakologiju te Centra za medicinu spavanja – prvog takvog centra u Bosni i Hercegovini. Na Fakultetu zdravstvenih studija (FZS SUM) nastavne i istraživačke aktivnosti obuhvaćaju

sestrinstvo, fizioterapiju, sanitarno inženjerstvo, primaljstvo i druge struke koje su ključne za pružanje zdravstvenih usluga i javnozdravstvenu edukaciju. Tijekom 2023./2024. objavljeno je više znanstvenih radova i publikacija u časopisu Health Bulletin, uključujući istraživanja o utjecaju pandemije COVID-19 na kvalitetu života te studije o higijeni, zdravlju okoliša i kriznoj komunikaciji u zdravstvu. Uz to, na Fakultetu je održan tečaj Kompletna dekonjestivna terapija u suradnji s međunarodnim partnerima (FH Joanneum Graz, Austrija), čime se jačaju kompetencije budućih fizioterapeuta i medicinskih sestara. Sveučilište aktivno sudjeluje u europskim projektima: IQPharm – Innovating Quality Assessment Tools for Pharmacy Studies te Strengthening Capacities and Digital Competences in Biomedical Education, koji omogućuju modernizaciju obrazovnih programa i digitalnu transformaciju nastave u zdravstvu.

PROJEKTI, SURADNJE I ISTRAŽIVANJA

Znanstveni i istraživački projekti Sveučilišta obuhvaćaju interdisciplinarna područja – od javnoga zdravstva i mentalne higijene do biomedicinskih inovacija. Fakultet zdravstvenih studija u 2023. i 2024. godini proveo je istraživanja o post-COVID sindromu, prediktivnim markerima bolesti te utjecaju mikrobioloških infekcija na zdravlje populacije. Na Farmaceutskome fakultetu proveden je

projekt koji je financiralo Federalno ministarstvo obrazovanja i znanosti Istraživanje biološki aktivnih tvari roda *Artemisia* L., s potencijalom primjene u prevenciji i liječenju virusnih infekcija. Ovaj projekt osnažuje znanstvenu bazu u farmaciji i fitoterapiji te pridonosi razvoju inovativnih lijekova i pripravaka. U suradnji s međunarodnim institucijama SUM je organizirao radionice o reanimaciji i intubaciji novorođenčadi, radionice za primanje te kongrese iz perinatalne medicine i sanitarnoga inženjerstva, što je značajan doprinos kontinuiranoj medicinskoj edukaciji. Posebno se ističe I. Kongres perinatalne medicine BiH (2023.), prvi u državi koji je odobrio MedTech, što potvrđuje međunarodni standard kvalitete.

ZDRAVLJE, STUDENTI I ZAJEDNICA

Sveučilište u Mostaru njeguje kulturu zdravog života i društvene brige. Studenti imaju besplatan pristup Studentskoj ambulanti (liječnik, stomatolog, psiholog), što osigurava dostupnost zdravstvenih usluga svim članovima akademske zajednice. Uz to, Savjetovalište za studente provodi radionice o mentalnome zdravlju, stresu, anksioznosti i art-terapiji u suradnji s Filozofskim fakultetom i Akademijom likovnih umjetnosti. Udruga studenata zdravstvenih studija HSSA tradicionalno obilježava Svjetski dan dijabetesa akcijama besplatnoga mjerenja razine šećera i krvnoga tlaka, a zajedno s Udrugom BoHeMSA i studentima logopedije sudjeluje u humanitarno-edukativnim događanjima poput manifestacije Sunčana strana dlana posvećene osobama s Downov sindromom. Zdrav način života promovira se i kroz sport. Fakultet prirodoslovno-matematičkih i odgojnih znanosti (FPMOZ) i Sportski savez Sveučilišta organiziraju Sveučilišnu malonogometnu ligu, utrku Wings for Life te brojne druge sportske manifestacije, a Sveučilište omogućuje studentima i građanima korištenje bazena, igrališta i dvorana u Kampusu II – Rodoč.

KVALITETNO OBRAZOVANJE

Osigurati uključivo i pravedno kvalitetno obrazovanje te promovirati mogućnosti cjeloživotnog učenja za sve

Kvaliteta obrazovanja zauzima središnje mjesto u misiji i strategiji Sveučilišta u Mostaru. Sveučilište kontinuirano unaprjeđuje svoje nastavne, istraživačke i stručne procese s ciljem pružanja uključivoga, dostupnoga i međunarodno prepoznatoga obrazovanja. Polazeći od temeljnih načela Europskoga prostora visokog obrazovanja i standarda Bolonjskoga procesa, Sveučilište u Mostaru teži izgradnji sustava koji omogućuje stjecanje znanja, kompetencija i vještina potrebnih za suvremeno tržište rada te cjeloživotno učenje.

SUSTAV KVALITETE I AKREDITACIJE

Kroz djelovanje Ureda za unaprjeđenje i osiguranje kvalitete SUM sustavno provodi interne procese vrednovanja i praćenja kvalitete na svim razinama. Ovaj ured predstavlja temeljni mehanizam osiguravanja kvalitete nastavnoga procesa i upravljanja

akademske standardima. Sveučilište je u akademskoj 2022./2023. provelo unutarnju prosudbu kvalitete za razdoblje 2019. – 2022., izrađujući samoevaluacijska izvješća za sve ustrojbene jedinice. Na temelju njih izrađena su detaljna izvješća s preporukama za unapređenje nastavnoga i istraživačkoga rada. Paralelno s tim, Sveučilište je prošlo i postupak europske akreditacije, potvrdivši kvalitetu prema kriterijima Agencije za znanost i visoko obrazovanje Republike Hrvatske (AZVO) i Austrijske agencije za osiguravanje kvalitete i akreditaciju (AQA). Time je SUM dodatno ojačao svoju poziciju u Europskome registru za osiguravanje kvalitete visokoga obrazovanja (EQAR), čime se

4

svrstava među visokoobrazovne institucije koje poštuju najviše europske standarde. Kvaliteta je prepoznata i na institucionalnoj razini kroz Vijeće bivših rektora i Vijeće profesora emeritusa, koja svojim savjetodavnim djelovanjem pridonose strateškome razvoju i održavanju akademske izvrsnosti.

PROGRAMI CJELOŽIVOTNOGA UČENJA I STRUČNO USAVRŠAVANJE

Sveučilište u Mostaru snažno promiče ideju cjeloživotnoga učenja, razvijajući obrazovne programe dostupne studentima, djelatnicima i široj javnosti. Akademija SUM djeluje kao središte programa usmjerenih na razvoj pedagoških i stručnih kompetencija nastavnoga osoblja. Tijekom 2023. godine 36 polaznika završilo je module TRAIN+ programa pedagoškoga obrazovanja, dok su kroz Akademiju SUM uspješno prošle 63 polaznice

različitih programa s posebnim naglaskom na osnaživanje žena u poduzetništvu i digitalne kompetencije.

Osim toga, SUM je izradio i objavio Priručnik o stjecanju nastavničkih kompetencija i Nastavni plan i program mikrokvalifikacije „Nastavničke kompetencije“, čime se uvodi strukturiran sustav priznavanja neformalnoga i informalnoga učenja, usklađen s europskim smjernicama. Na Medicinskome fakultetu u suradnji s Federalnim ministarstvom zdravlja kontinuirano se provodi profesionalna edukacija iz zdravstvenoga menadžmenta, dok Fakultet strojarstva, računarstva i elektrotehnike (FSRE) sudjeluje u Erasmus+ projektima PARTISH, NEST4WB i DualSCI, usmjerenima na razvoj studija kratkih ciklusa

i dualnog obrazovanja.

INTERNACIONALIZACIJA I MOBILNOST

U akademskoj godini 2023./2024. SUM je potpisao 50 novih međunarodnih sporazuma, od čega se 46 odnosi na Erasmus+ inicijativu KA1. Ukupno je ostvareno 95 studentskih i 222 mobilnosti nastavnoga i nenastavnoga osoblja, što potvrđuje snažnu međunarodnu suradnju s više od 250 partnerskih sveučilišta u više od 40 država.

Poseban iskorak predstavlja dodjela Erasmus povelje u visokome obrazovanju (ECHE) za razdoblje 2021. – 2027., kojom se potvrđuje kvaliteta međunarodnih aktivnosti i osigurava okvir za mobilnost, transparentnost i akademsku izvrsnost u europskome kontekstu. Sveučilište je, također, član 19 međunarodnih mreža i aktivan sudionik inicijativa poput Eutopia More i Rektorskoga foruma jugoistočne Europe i zapadnoga Balkana, u okviru kojih se održavaju konferencije o visokome obrazovanju i održivome razvoju.

DIGITALIZACIJA I INOVACIJE U OBRAZOVANJU

Digitalna transformacija jedan je od ključnih strateških pravaca Sveučilišta. Centar za informacijske tehnologije SUMIT u pet godina postao je nacionalni lider u digitalizaciji obrazovanja, razvijajući sustave poput e-Dnevnika, e-Upisa i sustava korisničke podrške za više od 600.000 korisnika u Bosni i Hercegovini. Krajem 2023. osnovan je Centar za umjetnu inteligenciju – SUM AI, prvi takav u Bosni i Hercegovini, čime je SUM otvorio novu dimenziju istraživanja i primjene umjetne inteligencije u obrazovanju, znanosti i javnom sektoru.

SUM se ponosi i titulom prvoga pametnog kampusa u BiH, kroz projekt Smart Campus, razvijen u suradnji s Ericssonom Nikola Tesla, HT Eronetom i SUMIT-om. Ovaj projekt predstavljen je na svjetskoj konferenciji na Florida Gulf Coast University, potvrđujući međunarodnu prepoznatljivost SUM-a u području digitalnoga obrazovanja.

U 2023. godini održana je i konferencija MoStart – Digitalna transformacija i umjetna inteligencija u obrazovanju, koja je okupila stručnjake iz devet država te predstavila inovativne pristupe digitalnim asistentima i asistivnim tehnologijama.

RAZVOJ NASTAVNIH I ISTRAŽIVAČKIH RESURSA

Sveučilište raspolaže s više od 140 nastavnih baza, 50 laboratorija i 158 studijskih programa na tri ciklusa studija.

U okviru poticanja izvrsnosti dodijeljena je 31 Rektorova nagrada za najuspješnije studente, a Sveučilište je promoviralo 62 doktora znanosti, čime dodatno potvrđuje svoj istraživački potencijal.

U svrhu jačanja istraživačke i znanstvene kulture SUM izdaje publikacije i vodi Sveučilišnu nakladničku kuću PRESSUM, portal akademskih časopisa PAUK, SUM TV, SUM Radio i SUM Sovu, pružajući studentima i istraživačima priliku za razvoj medijske pismenosti i diseminaciju znanstvenih rezultata.

CJELOŽIVOTNO UČENJE, KNJIŽNICE I AKADEMSKA ZAJEDNICA

SUM njeguje kulturu cjeloživotnoga učenja i otvorenosti znanja. Sveučilišna knjižnica, s više od 17.000 naslova, pruža pristup digitalnim bazama podataka i sudjeluje u projektima Zelena knjižnica i promicanje informacijske pismenosti.

U Alumni klubu Sveučilišta u Mostaru okupljaju se bivši studenti koji nastavljaju promicati ugled institucije, održavaju suradnju sa sličnim obrazovnim i istraživačkim institucijama te potiču umrežavanje generacija stručnjaka i znanstvenika.

Sveučilište u Mostaru ostvaruje ciljeve održivoga razvoja u području obrazovanja kroz jasno definirane politike kvalitete, sustavno praćenje i međunarodnu suradnju. Predanost cjeloživotnome učenju, digitalnoj transformaciji i internacionalizaciji potvrđuje status SUM-a kao institucije koja aktivno pridonosi stvaranju obrazovnoga sustava utemeljena na izvrsnosti, dostupnosti i održivosti.

Kroz integraciju akademske, istraživačke i društvene dimenzije SUM izgrađuje obrazovno okruženje koje podupire razvoj pojedinca i zajednice te pridonosi viziji svijeta u kojemu je kvalitetno obrazovanje temelj osobnoga napretka i društvene jednakosti.

RAVNOPRAVNOST SPOLOVA

Postići rodnu ravnopravnost i osnažiti sve žene i djevojčice

Briga za sve, uključivost i dostojanstvo čine identitetski temelj Sveučilišta u Mostaru (SUM). Na putu prema standardima modernoga europskoga sveučilišta SUM razvija i provodi politike nulte tolerancije na diskriminaciju, sustavno osnažuje žene i djevojke te stvara okružje u kojemu svi članovi akademske zajednice mogu ostvarivati potencijale u jednakim uvjetima. Ovaj pristup operacionalizira se kroz normativne akte, pedagoške i izvannastavne aktivnosti, ciljane projekte i javne kampanje te kroz kulturu institucionalne odgovornosti.

Politike, upravljanje i institucionalna kultura

U 2023. godini SUM je donio dva ključna dokumenta koja standardiziraju postupanje i učvršćuju kulturu jednakosti: Politiku jednakosti plaća žena i muškaraca, kojom

se eksplicitno potvrđuje opredijeljenost za uklanjanje svake spolno uvjetovane razlike u plaćama i kompenzacijama te Politiku o oblicima neprihvatljivih ponašanja i osiguranju ravnopravnosti, koja precizira načela, odgovornosti i postupke u prevenciji i sankcioniranju uznemiravanja i diskriminacije.

Na razini upravljanja Kolegij dekana je 2023. razmatrao napredak i planirane aktivnosti u okviru projekta UNIGEM, uključujući provedbu Akcijskoga plana rodne ravnopravnosti u četiri strateška područja (institucijska kultura, učenje i poučavanje, znanstveno-umjetničko istraživanje, ravnoteža privatnoga i poslovnoga). Najavljene su odluke o spolno neutralnome jeziku u dokumentima SUM-a i nultoj toleranciji

5

prema spolnome uznemiravanju kao i sustavna online edukacija osoblja.

Obrazovanje, istraživanje i UNIGEM

Kontekstualni okvir čini UNIGEM – University and Gender Mainstreaming, regionalni projekt koji razvija spolno osviještene politike u visokome obrazovanju te suzbija spolno zasnovano nasilje, diskriminaciju i seksualno uznemiravanje. Tijekom 2023. i 2024. provedeno je niz aktivnosti: objave i promocije publikacija, zimske škole (primjerice Rod i nasilje, Novi Sad, veljača 2024.; ranije Rod i umjetnost), stručne diskusije i studentske radionice.

Na nastavnoj i znanstvenoj razini humanističke i društveno-humanističke sastavnice dodatno su otvorile teme digitalne sigurnosti i rodno uvjetovanoga nasilja. Programi skupa na Filozofskome fakultetu 2023. uključili su, primjerice, sesije o sekstingu i psihosocijalnome funkcioniranju adolescenata, čime se u nastavu integriraju suvremene teme prevencije nasilja i zaštite mladih u digitalnim okružjima.

Kampanje, osnaživanje i rad sa studentima

Tradicionalno treću godinu za redom Sveučilište u Mostaru sudjelovalo je u kampanji 16 dana aktivizma protiv rodno zasnovanog nasilja, kojoj je cilj podizanje svijesti i

prevencija nasilja nad ženama za dobrobit cjelokupnoga društva. U 2023. godini kampanja je otvorena predavanjem Poremećaji hranjenja i feminizam (APTF), a nastavljena radionicama i tribinama na više sastavnica (FF, EF, FGAG, FPMOZ, PF). Kampanja se sastojala od aktivnosti i predavanja kao što su: Deaktivacija rodni stereotipa u selekcijskim situacijama, Stakleni strop u karijernom svijetu?, Seksistički humor ili samo se šalim, Rodne norme u romantičnim vezama, Jedan ljubičasti dan – photoframe i ljubičaste vrpce, Radionica – rodni stereotipi i brojne druge. Također, Sveučilište u Mostaru oformilo je i Vijeće za ravnopravnost spolova kao i Savjetodavno vijeće za ravnopravnost spolova, koja su na raspolaganju svim studenticama, studentima, profesoricama i profesorima te svim uposlenicama i uposlenicima koji dožive bilo kakvu vrstu nasilja.

Sveučilišni Newsletter sumira provedbu kampanje i ističe međusveučilišnu i međusastavničku suradnju, uz koordinatorsko i mentorsko uloge nastavnoga osoblja. Ove aktivnosti izgrađuju kompetencije studenata

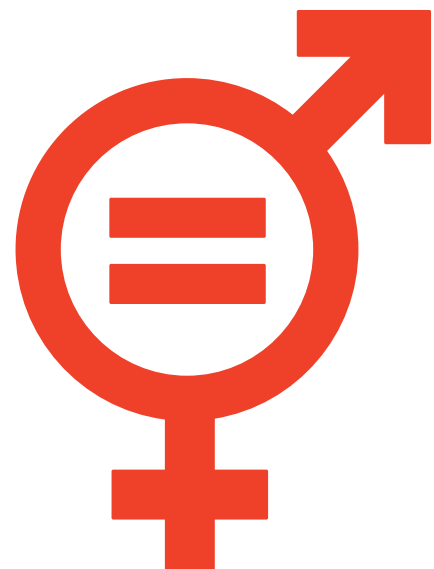
za prepoznavanje stereotipa, razumijevanje spolne ravnopravnosti i odgovorno djelovanje u zajednici.

Na širem kulturnome i društvenome polju medijski sadržaji SUM-a (SUM Sova) adresiraju teme femicida, patrijarhalnih praksi i osnaživanja žena, čime se povezuje akademski diskurs s kulturnom produkcijom i javnim prostorom.

Institucionalna podrška, podatci i karijerni razvoj

U sklopu institucionalne infrastrukture Sveučilište kontinuirano prikuplja i analizira podatke o strukturi studenata i zaposlenih po spolu (Ured za osiguranje kvalitete), a Savjeto-

valište za studente i stručne službe osiguravaju podršku u slučajevima nasilja i diskriminacije te provode edukativne radionice o sigurnosti u digitalnome okružju i mentalnome zdravlju. U praksi se time ostvaruje i veza s tržištem rada: od Akademije SUM usmjerene na osnaživanje žena, do stručnih praksi i suradnji sa savjetovalištima i organizacijama koje pružaju psihosocijalnu i pravnu pomoć žrtvama.

Vidljivost, reputacija i međunarodni okviri

SUM afirmira rodnu ravnopravnost i u međunarodnim evaluacijama te komunikacijama: kroz isticanje SDG područja u narativu o globalnim rangiranjima i inovacijama, što služi kao vanjska potvrda strateških usmjerenja i integracije ciljeva održivoga razvoja u misiju Sveučilišta.

U promatranome razdoblju 2023. – 2024. SUM je normativno ojačao sustav ravnopravnosti, operativno produbio provedbu Akcijskoga plana kroz UNIGEM i odluke upravljačkih tijela te pedagoški integrirao teme spolne ravnopravnosti i prevencije nasilja u nastavu, istraživanje i studentski život. Kroz kampanje, savjetovališnu i mentorsku podršku te javne programe Sveučilište gradi sigurnu, uključivu i osnažujuću akademsku zajednicu, u kojoj spolna ravnopravnost nije deklarativna vrijednost, nego skup mjerljivih politika, praksi i ishoda.

ČISTA VODA I SANITARNI UVJETI

Osigurati sanitarne uvjete i pristup pitkoj vodi za sve

Pristup pitkoj vodi i odgovarajućim sanitarnim uvjetima ključan je preduvjet za zdravlje, dostojanstvo i održivi razvoj društava. Sveučilište u Mostaru svojim obrazovnim, istraživačkim i infrastrukturnim aktivnostima aktivno pridonosi ispunjavanju ovoga cilja. Kroz studijske programe, laboratorije, praktičnu nastavu i istraživačke centre SUM osigurava da studenti steknu znanja o vodoopskrbi, kanalizaciji, analizi voda, upravljanju vodnim resursima i sanitarnim sustavima.

Obrazovanje i znanost

Na Fakultetu građevinarstva, arhitekture i geodezije (FGAG) SUM-a uspostavljen je studijski smjer Hidrotehnika i okolišno inženjerstvo, koji obuhvaća kolegije kao što su Hidrotehnički sustavi, Navodnjavanje i odvodnjavanje, Zaštita voda i okoliša,

Odvodnja otpadnih i površinskih voda. U sklopu toga studija dostupni su nastavni planovi koji jasno pokazuju integraciju tema vezanih za sanitarne uvjete i vodne resurse. Na Fakultetu zdravstvenih studija (FZS) i drugim sastavnicama SUM-a studenti kroz kolegije poput Higijene i sanitacije, tehnološke analize voda i vodoopskrbe stječu kompetencije za rad u području sanitarnih sustava i zaštite javnoga zdravlja. Konkretno, preddiplomski studij Sanitarno inženjerstvo na FZS-u u svome nastavnome programu uključuje analizu fizikalno-kemijskih i mikrobioloških pokazatelja vode, tehnologije pripreme i dezinfekcije vode te klasifikaciju voda.

6

Infrastruktura, istraživanje i primjena

SUM je sudjelovao u uspostavi Cleantech HUB-a znanja (BiH) koji uključuje područje upravljanja vodama kao jednu od glavnih tema – time je otvoren prostor za interdisciplinarna istraživanja i primjenu inovacija u vodnome sektoru.

Zavod za ribarstvo, zoologiju i zaštitu voda na Agronomskome i prehrambeno-tehnološkome fakultetu provodi laboratorijska i terenska istraživanja vezana za zaštitu voda. Na Kampusu II, u sklopu voćnih nasada i vinograda, primijenjen je sustav navodnjavanja kap po kap, čime se značajno smanjila potrošnja vode – primjer primjene održive prakse upravljanja vodom.

Na FGAG-u kroz Građevinski istraživački centar realizirani su projekti: sanacija izvorišta „Vrilo“ u Ljubuškom, izrada digitalnih katastara vodne infrastrukture grada Mostara, izrada glavnoga projekta oborinske kanalizacije itd. Ovi projekti jasno ilustriraju doprinos SUM-a u praktičnome unapređenju vodnih i sanitarnih sustava.

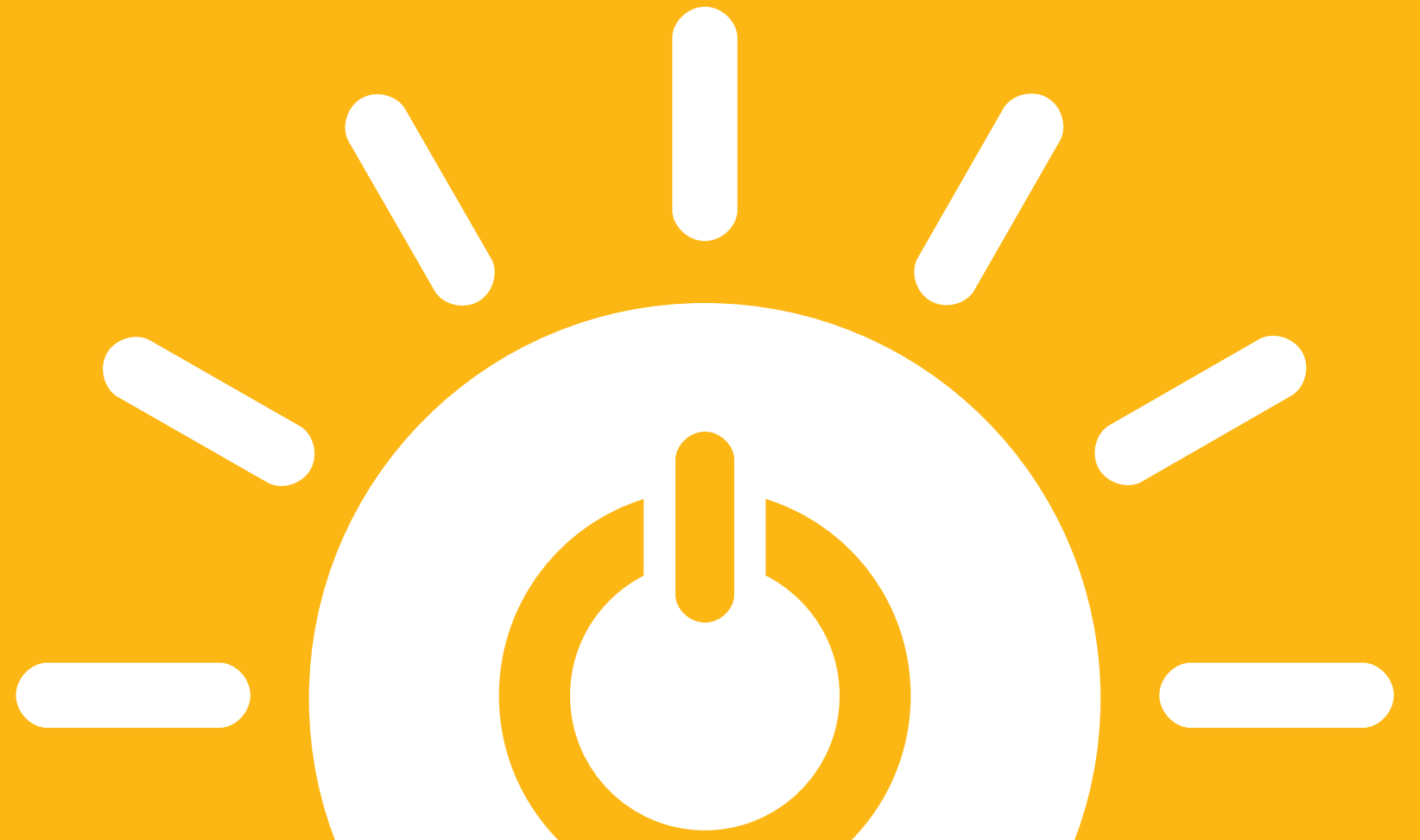
Podizanje svijesti i društveni doprinos

SUM svojim nastavnim programima i projektima podiže svijest o važnosti čiste vode i sanitarnih uvjeta. Studenti iz kolegija otpadnih voda obavljaju praksu na pročištaču otpadnih voda u Ljubuškom, u laboratoriju i s partnerima poput Federalnoga zavoda za

javno zdravstvo. Također, Sveučilište osigurava u svim svojim ustrojbenim jedinicama dostupnost pitke vode i osnovnih sanitarnih uvjeta – što je preduvjet za odgovorno akademsko okruženje.

Sveučilište u Mostaru svojim obrazovnim, istraživačkim i infrastrukturnim aktivnostima jasno pridonosi ostvarenju Cilja 6 – Čista voda i sanitarni uvjeti. Kroz integrirane studijske programe, konkretne primjene u upravljanju vodnim resursima, istraživačke projekte i aktivnu ulogu u lokalnim i regionalnim zajednicama, SUM osnažuje obrazovanje za održivo upravljanje vodom, promovira zdravlje i dostojanstvo te djeluje kao važan akter u domenu vodnih i sanitarnih sustava u Bosni i Hercegovini.

PRISTUPAČNA I ČISTA ENERGIJA

Osigurati svima pristup finansijski dostupnoj, pouzdanoj, održivoj i suvremenoj energiji

U suvremenome društvu obilježenom klimatskim promjenama i rastućom potražnjom za energijom Sveučilište u Mostaru prepoznaje važnost održivoga i odgovornoga korištenja energetske resursa. Kroz obrazovne programe, znanstveno-istraživački rad i razvoj energetske učinkovitih rješenja Sveučilište pridonosi ispunjavanju globalnoga cilja osiguranja pristupačne i čiste energije. SUM nastoji djelovati kao primjer institucije koja povezuje znanje, tehnologiju i praksu za dobrobit zajednice i okoliša.

Obrazovanje i istraživanje

Na Fakultetu strojarstva, računarstva i elektrotehnike (FSRE) izvodi se studij Elektrotehnike sa smjerom Energetika, usmjeren na obrazovanje stručnjaka u području

proizvodnje, prijenosa i distribucije energije, kao i integracije obnovljivih izvora u elektroenergetske sustave. Studenti stječu znanja iz kolegija poput Električna mjerenja, Elektromehaničke pretvorbe, Obnovljivi izvori energije, Zaštita elektroenergetskog sustava i Projektiranje električnih postrojenja, čime se osposobljavaju za suvremene izazove energetske tranzicije.

Na Agronomskome i prehrambeno-tehnološkom fakultetu predmet Obnovljivi izvori energije detaljno obrađuje načela i primjenu biomase, bioplina, solarne i geotermalne energije, s ciljem razumijevanja njihove uloge u održivome

razvoju poljoprivrede i industrije.

Znanstveni doprinos Sveučilišta ogleda se i u istraživanjima provedenima na Fakultetu građevinarstva, arhitekture i geodezije, poput studije Analiza mogućnosti korištenja unutarnje energije dijela vodoopskrbnog sustava općine Posušje (2023.) u kojoj se istražuju inovativni modeli iskorištavanja postojeće energije u infrastrukturnim sustavima.

Infrastruktura i održiva primjena

Sveučilište u Mostaru ulaže u konkretne projekte kojima jača vlastite energetske kapacitete i promovira obnovljive izvore energije. U listopadu 2023. osnovana je tvrtka SUMMC d.o.o., čija je djelatnost proizvodnja i prodaja električne energije putem solarnih elektrana na krovovima sveučilišnih objekata. Ovaj strateški iskorak predstavlja značajan korak prema energetske neovisnosti i održivosti Sveučilišta.

U sklopu projekta predviđeno je postavljanje solarnih elektrana snage od 60 kW do 80 kW na zgrade Ekonomskoga, Pravnoga, Građevinskoga fakulteta i FSRE-a. Planirano je da te elektrane dugoročno pokrivaju značajan dio potrošnje kampusa i smanje emisije CO₂, čime SUM postaje jedno od prvih sveučilišta u regiji s vlastitim solarnim kapacitetima.

Dodatno, SUM je usvojio Politiku diversifikacije izvora energije i Politiku energetske učinkovite gradnje (2023.), kojima se potiče

primjena energetske učinkovitih rješenja i racionalno korištenje resursa. Na Kampusu II uvedeni su sustavi pasivnoga hlađenja, dizalice topline i LED rasvjeta, koji zajedno čine model pametne, niskoenergetske i ekološki odgovorne infrastrukture.

Značajan doprinos energetske tranziciji daje i Cleantech HUB znanja, utemeljen 2022. u suradnji sa Sveučilištem u Pečuhu, koji okuplja stručnjake iz područja energetike, zaštite okoliša i poduzetništva. U 2023./2024. godini HUB je proširio djelovanje na identifikaciju izvora emisija, poticanje ulaganja u čistu energiju te povezivanje s privatnim sektorom radi razvoja inovativnih projekata i transfera znanja.

Održiva mobilnost i energetska kultura

Sveučilište aktivno razvija svijest o održivome korištenju energije i odgovornome ponašanju prema okolišu. U središnjemu kampusu postavljena je prva punionica za električne automobile, čime SUM promiče elektromobilnost i smanjenje ovisnosti o fosilnim gorivima.

Na Studentskome centru Mostar implementiran je sustav grijanja putem solarnih panela, dok se na pokušalištu APTF-a solarna energija koristi u svakodnevnim istraživanjima i nastavnim procesima. Takve inicijative potiču studente i djelatnike na primjenu održivih praksi i stvaraju kulturu energetske

odgovornosti unutar akademske zajednice.

Dodatno, nastavni plan Zootehnike na APTF-u uključuje teme o solarnoj energiji, solarnim kolektorima, ćelijama i vjetroelektranama, čime se znanje o obnovljivim izvorima energije prenosi na buduće stručnjake iz agronomskoga sektora.

Tijekom akademske godine 2023./2024. Sveučilište u Mostaru ostvarilo je značajan napredak prema ostvarenju cilja Pristupačna i čista energija. Strateškim dokumentima, razvojem solarnih kapaciteta, modernizacijom infrastrukture te obrazovnim i istraživačkim aktivnosti SUM aktivno pridonosi energetske učinkovitosti, održivosti i smanjenju emisija.

Sveučilište ne ostaje samo teoretski promotor održive energije – ono je živo i

primjenjuje u svakodnevnom radu, infrastrukturi i kulturi. Time SUM potvrđuje svoju poziciju kao predvodnik u visokome obrazovanju u Bosni i Hercegovini i regiji u području čiste energije i održivoga razvoja.

DOSTOJANSTVEN RAD I EKONOMSKI RAST

Promicati uključiv i održiv ekonomski rast, punu produktivnu zaposlenost i dostojanstven rad za sve

Cilj 8 održivoga razvoja, koji se odnosi na promicanje dostojanstvenoga rada i ekonomskoga rasta, temelji se na načelima pravednosti, jednakosti i društvene odgovornosti. Sveučilište u Mostaru prepoznaje važnost ljudskoga dostojanstva u kontekstu rada, obrazovanja i poslovanja te aktivno djeluje na stvaranju institucionalne kulture koja promiče pravedne radne uvjete, transparentnost i uključiv gospodarski razvoj. SUM istodobno osnažuje svoje studente i zaposlenike kroz obrazovne programe, stručno usavršavanje i suradnju s realnim sektorom, osiguravajući pritom održivu povezanost između akademskoga znanja i tržišta rada.

Institucionalne politike i standardi dostojanstvenoga rada

Sveučilište u Mostaru je nizom internih akata i politika uspostavilo sustav koji

osigurava pravedne, sigurne i jednako dostupne radne uvjete za sve članove akademske zajednice. Ti dokumenti potvrđuju predanost SUM-a međunarodnim standardima zaštite radnih prava i društveno odgovornome poslovanju.

Ključne politike i dokumenti koji reguliraju ovu domenu uključuju:

- Etički kodeks Sveučilišta u Mostaru – definira profesionalne standarde ponašanja i načela poštovanja, odgovornosti i integriteta u radu.
- Pravilnik o radu – uređuje prava i obveze djelatnika, postupke zapošljavanja i zaštite na radu, uključujući zaštitu žena

8

tijekom trudnoće i porodiljnoga razdoblja.

- Politika jednakosti plaća žena i muškaraca – osigurava pravedan sustav naknada i jednak tretman bez obzira na spol, čime SUM potvrđuje svoje opredjeljenje za spolnu ravnopravnost i pravičnost u radnim odnosima.
- Izjava o borbi protiv modernog ropstva, prisilnog rada, trgovine ljudima i dječjeg rada – usklađena s globalnim ciljevima održivog razvoja Ujedinjenih naroda; SUM se obvezuje održavati standarde poslovanja koji ne dopuštaju nikakav oblik iskorištavanja, te surađivati isključivo s partnerima koji dijele ista načela društvene odgovornosti.
- Politika angažiranja vanjskih pružatelja usluga – propisuje da je proces odabira suradnika javan i transparentan, temeljen na stručnosti, kvaliteti i održivosti te u skladu s načelima društveno odgovornoga poslovanja.

- Antikorupcijska politika – dosljedno promiče transparentnost, odgovorno upravljanje i etičko ponašanje svih članova akademske zajednice, čime se aktivno podržava održiv ekonomski rast i kvalitetan rad bez korupcije

Sve navedene politike tvore sveobuhvatan okvir koji SUM čini institucijom s jasno definiranim mehanizmima zaštite prava zaposlenika, studenata i suradnika te stvaraju temelje za održivo i inkluzivno radno okruženje.

Suradnja s gospodarstvom i tržištem rada

Sveučilište u Mostaru kontinuirano povezuje akademsku zajednicu s realnim sektorom kroz partnerske sporazume, forume, sajmove poslova i stručnu praksu, čime se studentima otvaraju konkretne mogućnosti zapošljavanja

i profesionalnoga razvoja.

U suradnji s Hrvatskom gospodarskom komorom organiziran je tradicionalni Sajam poslova, čiji je cilj studentima i srednjoškolicima omogućiti lakši pristup sezonskim poslovima i stvarnim tržišnim prilikama. Primjeri takvih prilika uključuju projekte poput sezonskih poslova u sklopu kompanije Sunčani Hvar, što studentima pruža praktično iskustvo i mogućnost zarade tijekom studija.

Na Fakultetu građevinarstva, arhitekture i geodezije (FGAG) održana su predavanja i posjeti tvrtkama u okviru projekta Baza – Bro-tis Arhi zajednica – sajam poslova koji studentima omogućuje izravan kontakt s poslodavcima i realnim radnim okruženjem.

Ekonomski fakultet SUM-a ostvario je niz strateških partnerstava, uključujući potpisivanje sporazuma s tvrtkom Spring-Informatika d.o.o., Agencijom za nadzor osiguranja

FBiH i tvrtkom NSoft, čime je studentima omogućeno izvođenje praktične nastave i vježbi na profesionalnim računovodstvenim i poslovnim softverima. Fakultet je u akademskoj 2023./2024. godini organizirao i Simpozij Računovodstvena profesija između održivosti, inflacije i EU integracija, koji je okupio stručnjake iz prakse i akademske zajednice s ciljem jačanja uloge računovodstvene profesije u održivome gospodarstvu.

Studenti SUM-a sudjelovali su i na brojnim natjecanjima poslovnoga tipa poput Unija Challenge 2023 i Ožujsko Business Case Challenge, gdje su stekli praktična iskustva u izradi poslovnih rješenja, timskomu radu i prezentaciji inovativnih ideja.

Podrška studentima i cjeloživotno učenje

Sveučilište u Mostaru svojim studentima pruža sustavnu podršku kroz cjeloživotno obrazovanje, stipendije, savjetovanja i razvoj poduzetničkih kompetencija.

Na Ekonomskome fakultetu djeluje Centar za cjeloživotno učenje unutar kojega su obuhvaćena područja računovodstvo i revizija, poslovne financije, poslovna informatika, menadžment, poduzetništvo, marketing, europske integracije i ostala područja ekonomije i srodnih primijenjenih područja.

Karijerno savjetovalište i Klub poslodavaca Ekonomskog fakulteta uspostavljaju mrežu suradnje između studenata, poslodavaca

i obrazovnih institucija, s ciljem razvijanja poduzetničkih vještina i olakšavanja zapošljavanja.

SUM aktivno podupire i inicijative koje promiču zapošljavanje mladih, poput platforme YouthSpeak Forum 2024, gdje studenti imaju priliku za dijeljenje ideja o dostojanstvenome radu, poduzetništvu i društvenim inovacijama.

Digitalna transformacija i upravljanje ljudskim potencijalima

Centar za informacijske tehnologije SUMIT, koji je u 2023. godini proslavio petu obljetnicu, dao je snažan doprinos razvoju Informacijskoga sustava za upravljanje ljudskim potencijalima, čime je digitalizirao procese zapošljavanja, evaluacije i razvoja kadrova. Povodom pete obljetnice postojanja Centar za informacijske tehnologije Sveučilišta u Mostaru organizirao je radionice za sve studente i djelatnike SUM-a. Teme koje su se obrađivale na radionicama su: Rad u Microsoft Excelu, Uvod u Python, Izrada korisničkog sučelja u Figmi, Uvod u Docker, Uvod u PHP i MySQL, Osnove rada u Wordpressu i Osnove korištenja NUXT-a i Vuetifyja. Ova digitalna infrastruktura predstavlja temelj za transparentno upravljanje ljudskim resursima i primjer sinergije akademske zajednice i gospodarstva.

Tijekom akademske godine 2023./2024. Sveučilište u Mostaru ostvarilo je mjerljiv napredak u ispunjenju cilja Dostojanstven rad i ekonomski rast. Uspostavom sustava

politika koje promiču pravednost, jednakost i transparentnost SUM osigurava dostojanstvene radne uvjete za sve članove svoje zajednice.

Suradnja s gospodarstvom, brojne inicijative za zapošljavanje mladih, cjeloživotno obrazovanje i razvoj digitalnih rješenja za upravljanje ljudskim potencijalima svjedoče o sustavnome pristupu SUM-a inkluzivnome gospodarskom razvoju. Sveučilište u Mostaru se tako potvrđuje kao institucija koja ne samo da odgaja buduće stručnjake nego i aktivno sudjeluje u stvaranju održivoga, pravednoga i produktivnoga društva.

INDUSTRIJA, INOVACIJE I INFRASTRUKTURA

Izgraditi otpornu infrastrukturu, promicati uključivu i održivu industrijalizaciju i poticati inovacije

Sveučilište u Mostaru već godinama gradi i razvija sustav u kojemu infrastruktura, tehnologija i inovacije čine čvrste temelje njegova identiteta i napretka. Cilj 9 održivoga razvoja — industrija, inovacije i infrastruktura — na SUM-u ima svoje vrlo konkretno uporište: u suvremenim laboratorijima i centrima, u digitalnim transformacijama koje mijenjaju način obrazovanja, ali i u suradnji s gospodarstvom koje akademske ideje pretvara u praktična rješenja. Sveučilište je kroz proteklu akademsku godinu 2023./2024. učvrstilo svoju poziciju kao vodeća znanstvena i inovacijska institucija u regiji, sustavno spajajući teorijsko znanje, tehnološku kreativnost i društvenu odgovornost.

Infrastruktura Sveučilišta u Mostaru stoji otvorena svim članovima zajednice, bilo da je riječ o knjižnici, sportskim terenima, laboratorijima, centrima izvrsnosti ili kampusima

u Mostaru i Širokom Brijegu. Kroz takvu infrastrukturu SUM studentima i istraživačima omogućuje uvjete u kojima se znanost i praksa prirodno prožimaju. Nastavni procesi uključuju kolegije koji izravno pridonose ovomu cilju – od inženjerskih i informatičkih predmeta do onih usmjerenih na razvoj proizvoda, inovacije i upravljanje tehnologijama.

Posebno se ističu aktivnosti Centra za informacijske tehnologije SUMIT, koji je u razdoblju 2023./2024. dodatno učvrstio svoju ulogu digitalnoga središta Sveučilišta. SUMIT nije samo tehnička podrška, nego i inovacijski centar koji kroz svoje projekte promiče ideje

9

pametne infrastrukture i digitalne transformacije. Tijekom 2023. godine organiziran je SMART Campus Hackathon by SUMIT 2023, događaj koji je okupio dvadesetak studenata tehničkih smjerova, potaknuvši ih da razvijaju praktična, digitalna rješenja za svakodnevne izazove studentskoga života. Taj je hackathon bio više od natjecanja – postao je platforma za suradnju akademskoga i gospodarskoga sektora, jer su partneri poput Ericsson Nikola Tesla BH i HT Eronet podržali studente i njihova inovativna rješenja.

U istoj godini SUM je dodatno unaprijedio svoj projekt Smart Campus, postavši prepoznat kao prvo „pametno sveučilište“ u Bosni i Hercegovini. Sustav koristi napredne NB-IoT mreže i senzore za upravljanje prostorom, energijom i

prometom unutar kampusa, čime Sveučilište ne samo da modernizira svoje djelovanje nego i aktivno stvara održivu, digitalno osviještenu akademsku zajednicu. Smart Campus također studentima omogućuje pristup otvorenome programskom sučelju (API-ju) kako bi mogli razvijati i testirati vlastite aplikacije, čime SUM konkretno povezuje teorijsko učenje i inovacijsko djelovanje.

Razvijena infrastruktura, uključujući brojne laboratorije, radionice i istraživačke centre, omogućuje integraciju znanstvenih istraživanja i industrijske prakse. Spin-off Građevinski istraživački centar, koji djeluje u okviru FGAG-a, svake godine potpisuje desetke ugovora za izvođenje projekata koji obuhvaćaju projektiranje, revizije, stručne nadzore i ispitivanja konstrukcija. Time SUM osigurava ne samo znanstvenu izvrsnost nego i komercijalnu primjenjivost istraživanja, što pridonosi održivoj industrijalizaciji i jačanju

gospodarstva. U okviru Centra za umjetnu inteligenciju SUM AI, osnovana krajem 2023. godine, razvijaju se istraživanja i edukacije u području umjetne inteligencije, a sam Centar već je sudjelovao na međunarodnim događajima poput konferencije AI2FUTURE u Zagrebu, gdje su njegovi članovi predstavili SUM-ova postignuća na polju digitalnih inovacija.

SUMIT, kao infrastrukturni stup digitalne transformacije, razvija informacijske sustave koji povezuju obrazovne institucije i industrijske partnere. Sustav Smart Campus i implementacija elektroničkih indeksa, potpisa i prijava ispita dodatno su modernizirali obrazovni proces, dok je osnivanje SUM CERT-a osiguralo sustavno praćenje kibernetičke sigurnosti i reakcije na digitalne prijetnje. Ovi

iskoraci čine Sveučilište jednim od vodećih nositelja digitalizacije u obrazovanju u BiH.

SUM se također afirmirao kao međunarodno relevantan inovacijski partner. Tijekom 2023. godine održano je više međunarodnih konferencija i projekata, uključujući sastanak i predstavljanje European Institute of Innovation & Technology – EIT na Sveučilištu, gdje su predstavljene suradnje s više od 2400 globalnih partnera i inovacijskih klastera. SUM-ovi istraživači sudjelovali su i na međunarodnim projektima poput SMARTEL-a, u okviru Erasmus+ programa, s ciljem razvoja multimedijских platformi i pametnih učionica, te na konferenciji MoStart, posvećenoj digitalnoj transformaciji i umjetnoj inteligenciji u obrazovanju. Ovi projekti i suradnje pokazuju da SUM aktivno pridonosi globalnoj inovacijskoj mreži i širenju digitalne kulture u regiji.

Poseban značaj u okviru infrastrukturnih ulaganja ima i završetak obnove strateški važnih objekata u Kampusu II – zgrade Sveučilišnoga arhiva i novoga Centra za informacijske tehnologije – čime su postignuta značajna poboljšanja u energetskej učinkovitosti, digitalnoj infrastrukturi i modernizaciji prostora. Ovaj iskorak simbolizira put Sveučilišta prema potpunoj integraciji tehnologije, održivosti i znanosti.

Kroz svoje projekte, radionice i partnerstva SUM pokazuje da inovacije nisu samo rezultat individualne kreativnosti nego i sustavne suradnje. Inicijative poput STEM

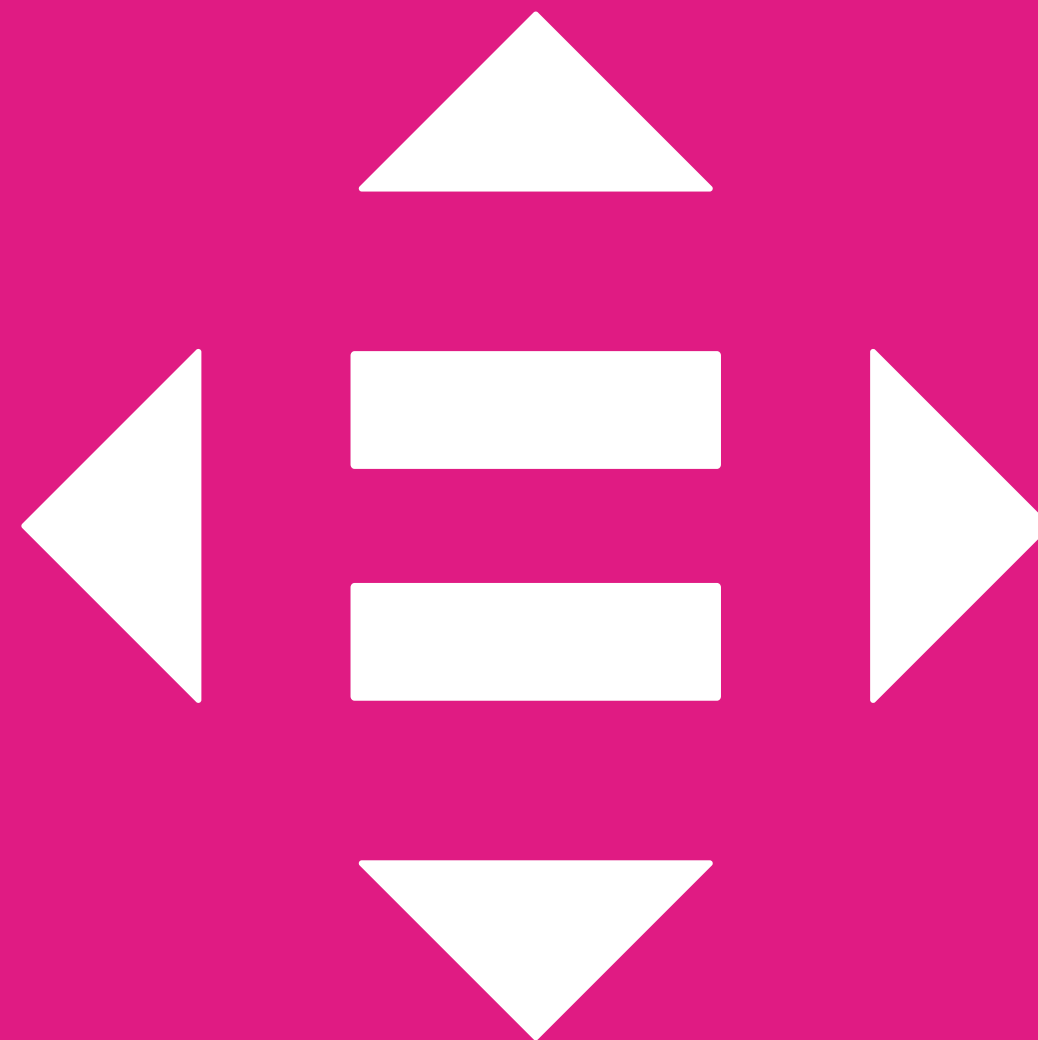
centra izvrsnosti na FPMOZ-u, opremljena modernom tehničkom opremom kroz projekt Enable BiH koji podržava USAID, dodatno jačaju kapacitete studenata i nastavnika za istraživanje, razvoj aplikacija i eksperimentalni rad u robotici i 3D printanju. Na taj način Sveučilište neprestano proširuje svoje granice i stvara okružje u kojemu se znanje pretače u

konkretno inovacije.

Zaključno, Sveučilište u Mostaru je u akademskoj 2023./2024. godini potvrdilo status institucije koja svojim djelovanjem ostvaruje temeljne odrednice Cilja 9 – industrije, inovacija i infrastrukture. Razvojem pametnih tehnologija, digitalnih sustava, istraživačkih centara i međunarodnih suradnji SUM gradi otpornu, održivu i uključivu infrastrukturu. Time ne samo da unapređuje vlastite kapacitete nego i izravno pridonosi razvoju regije i društva koje je spremno odgovoriti na izazove budućnosti.

SMANJENJE NEJEDNAKOSTI

Smanjiti nejednakost unutar pojedine države i između država

Sveučilište u Mostaru dosljedno njeguje vrijednosti pravednosti, inkluzije i solidarnosti, prepoznajući kako su obrazovanje i jednak pristup znanju temeljni alati u borbi protiv svih oblika društvene nejednakosti. U akademskoj 2023./2024. godini SUM je dodatno ojačao mehanizme podrške ranjivim skupinama, učinio studente s invaliditetom ravnopravnim sudionicima akademske zajednice te kroz sustav politika i praksi oblikovao okružje u kojemu svi članovi zajednice mogu slobodno razvijati svoje potencijale.

Institucionalne politike i mehanizmi jednakosti

Jedan od najvažnijih iskoraka u 2023. godini bilo je usvajanje Pravilnika o studiranju studenata s invaliditetom (2023.), kojim se Sveučilište obvezalo na sustavno prepoznavanje potreba studenata s invaliditetom i prilagodbu nastavnoga procesa. Dokument

definira individualne prilagodbe, mogućnost angažiranja asistenata u nastavi, pravo na oslobađanje od plaćanja školarine te postupke prijave i procjene potrebnih potpora. Pravilnik je upotpunjen Vodičem za studente s invaliditetom, izrađenim u suradnji s Uredom za studente s invaliditetom, koji studentima i nastavnicima nudi praktične upute, kontakt-informacije i primjere dobre prakse. Oba dokumenta javno su dostupna na stranicama Sveučilišta.

U prosincu 2023. tijekom Dana Sveučilišta u Mostaru održan je program posvećen Međunarodnomu danu osoba s invaliditetom, na kojem su predstavljeni Pravilnik i Vodič te dodijeljene zahvalnice studentima i partnerima koji su pridonijeli inkluziji u visokome obrazovanju. Događaj je okupio predstavnike udruga, studente

10

ULAZ ZA DJELATNIKE I
OSOBE S INVALIDITETOM

i nastavnike te potvrdio vidljivost i društveni značaj Sveučilišta u promicanju jednakosti.

Infrastruktura i fizička pristupačnost

Inkluzivna infrastruktura važan je preduvjet jednakosti. Kroz projekt VedriMo za SUM, koji Sveučilište provodi s Udrugom roditelja i djece s posebnim potrebama Vedri osmijeh, u 2023. osigurana je izgradnja lifta na Fakultetu strojarstva, računarstva i elektrotehnike te sufinancirana ugradnja lifta na Fakultetu prirodoslovno-matematičkih i odgojnih znanosti. Tako su osigurani prostori bez fizičkih barijera, čime je SUM dodatno unaprijedio razinu pristupačnosti i sigurnosti studenata i zaposlenika s invaliditetom.

Socijalna potpora i financijska inkluzija

Briga o ranjivim skupinama očituje se i kroz djelovanje Zaklade SUM, koja svake godine raspisuje natječaje za dodjelu jednokratnih financijskih sredstava studentima slabijega imovinskoga stanja i studentima s invaliditetom. Natječaj iz listopada 2023. i objava rezultata u studenu 2023. potvrdili su transparentan proces i učinkovit mehanizam pomoći.

Etičke i antidiskriminacijske politike

U sklopu jačanja institucionalne kulture jednakosti Senat Sveučilišta u 2023. godini usvojio je više strateških dokumenata: Politiku o oblicima neprihvatljivih ponašanja i osiguranju ravnopravnosti, Antikorupcijsku politiku i Politiku jednakosti plaća žena i muškaraca. Ovi akti definiraju načela nulte tolerancije na diskriminaciju, uznemiravanje, korupciju i nepoštene prakse, kao i mehanizme odgovornosti i sankcija. Njihovim provođenjem SUM jača povjerenje, integritet i transparentnost kao temeljne vrijednosti akademske zajednice te izravno pridonosi smanjenju institucionalnih nejednakosti.

Jednakost kroz nastavu i kurikulum

Na razini obrazovnoga sadržaja Sveučilište u Mostaru promiče razumijevanje društvenih razlika kroz niz kolegija koji studentima omogućuju razvoj empatije i odgovornosti. Na Filozofskome fakultetu i FPMOZ-u studenti proučavaju teme ljudskih prava, socijalne zaštite, marginalnih skupina, interkulturalnoga dijaloga i civilnoga društva, dok zdravstvene i tehničke znanosti istražuju povezanost društvenih i profesionalnih aspekata jednakosti u medicini, urbanizmu i inženjerstvu. Takav interdisciplinarni pristup povezuje akademsko znanje s društvenom odgovornošću.

U 2023./2024. akademskoj godini SUM

bilježi porast upisa te podatak da je svaki četvrti student strani državljanin, što jasno potvrđuje internacionalizaciju i otvorenost Sveučilišta prema jednakim mogućnostima pristupa visokom obrazovanju bez obzira na državljanstvo ili porijeklo.

Savjetovališni i studentski servisi

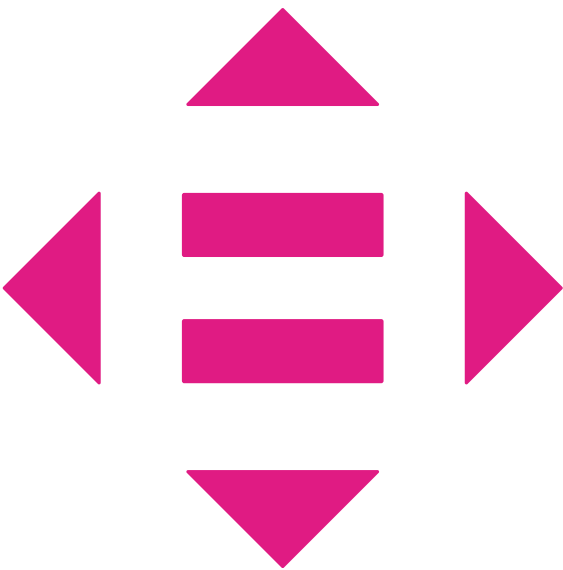
Savjetovalište za studente i Karijerno savjetovalište Sveučilišta kontinuirano pružaju psihološku, edukacijsku i karijernu podršku svim studentima, osobito onima u nepovoljnome položaju. Radionice o samopouzdanju, profesionalnim vještinama i vršnjačkoj potpori potiču društvenu solidarnost i međusobno razumijevanje unutar akademske zajednice. Institucionalnu participaciju osiguravaju Studentski zbor i Studentski pravobranitelj, koji aktivno sudjeluju u izradi akata i zastupanju studentskih prava, dok Statut propisuje da najmanje 15 % članova Senata čine studenti – što je važan pokazatelj ravnopravnoga sudjelovanja u odlučivanju.

Cjeloživotno obrazovanje i jednak pristup znanju

Sveučilište vidi cjeloživotno obrazovanje kao ključan instrument smanjenja društvenih razlika. Usvajanjem Pravilnika o cjeloživotnom učenju i Pravilnika o priznavanju neformalnog i informalnog obrazovanja SUM otvara vrata svima koji žele nastaviti osobni i profesionalni razvoj, neovisno o dobi, prethodnome obrazovanju ili socioekonomskom statusu. Kroz aktivnosti Centra za cjeloživotno učenje i Akademije SUM potiče se suradnja s javnim institucijama, gospodarstvom i civilnim sektorom, čime se stvara inkluzivna kultura učenja dostupna svima.

Sveučilište u Mostaru tijekom 2023./2024. godine ostvarilo je značajan napredak u smanjenju nejednakosti unutar svoje zajednice. Kombinacijom normativnoga okvira, financijske i psihosocijalne podrške studentima, prilagodbi infrastrukture, transparentnoga upravljanja i promicanja cjeloživotnoga obrazovanja, SUM potvrđuje svoju ulogu predvodnika inkluzivnoga i odgovornoga visokog obrazovanja u Bosni i Hercegovini. Sve ove mjere ne samo da pridonose ostvarenju globalnoga Cilja 10 Agende 2030 nego i učvršćuju Sveučilište kao zajednicu vrijednosti u kojoj svaka osoba, bez obzira na sposobnosti, porijeklo ili okolnosti, ima jednaku priliku učiti, rasti i pridonositi društvu

ODRŽIVI GRADOVI I ZAJEDNICE

Učiniti gradove i ljudska naselja uključivima, sigurnima, otpornima i održivima

Sveučilište u Mostaru u akademskoj 2023./2024. godini pokazalo je kako visoko-obrazovna institucija može postati pokretač održivoga urbanoga razvoja, kulturne revitalizacije i društvene inkluzije. Nizom infrastrukturnih, kulturnih i obrazovnih inicijativa SUM je ojačao vlastitu ulogu kao središte znanja, umjetnosti i zajedničkoga djelovanja, u kojemu se stvaraju modeli za održive, otvorene i sigurne zajednice budućnosti.

Kultura kao središte održivosti: od galerije do Muzeja moderne umjetnosti

Jedan od najznačajnijih koraka u kulturnome i institucionalnome razvoju Sveučilišta dogodio se u prosincu 2023. godine. S obzirom na to da je Sveučilišna galerija višestruko nadmašila okvire klasičnoga izložbenog

prostora i prirodno evoluirala u instituciju koja objedinjuje istraživački, pedagoški i javni kulturni karakter, Senat Sveučilišta donio je odluku o osnivanju Muzeja moderne umjetnosti Sveučilišta u Mostaru, čime je dotadašnja Sveučilišna galerija prerasla u prvu instituciju te vrste u Bosni i Hercegovini.

Ova transformacija nije samo administrativni čin, nego i simboličan izraz šire strategije Sveučilišta – usmjeravanja kampusa i akademskih resursa prema otvorenosti, pristupačnosti i dijalogu s građanima. U početku Galerija, a danas Muzej već godinama okuplja umjetnike, studente, znanstvenike i građane kroz izložbe, predavanja i radionice. U isto vrijeme

je i nastavna baza za studente povijesti umjetnosti, gdje studenti stječu iskustvo u kuriranju, arhiviranju i valorizaciji umjetničke baštine.

Samo nekoliko tjedana nakon formalnoga osnivanja Muzej moderne umjetnosti aktivno je sudjelovao u manifestaciji Noć muzeja 2024., pod temom Muzeji – vidljivi i nevidljivi. U sklopu programa predstavljena je izložba Pohvala hrvatskoj grafici – Biblioilska izdanja Zbirke Biškupić, a održane su i radionice, glazbeni nastupi i programi za djecu i studente. Događaj je potvrdio novu poziciju muzeja kao kulturnoga središta Mostara i mjesta otvorenoga dijaloga između Sveučilišta i zajednice.

Kroz muzejske i galerijske aktivnosti SUM stvara most između znanosti, umjetnosti i društva, čime pridonosi očuvanju kulturne baštine, ali i promicanju inkluzije, kreativnosti i zajedništva – ključnih elemenata održivih zajednica.

Održiva infrastruktura i pametni kampus

Paralelno s razvojem kulturne infrastrukture Sveučilište je nastavilo ulagati u pametnu i zelenu infrastrukturu kampusa, potvrđujući predanost ekološkoj održivosti i sigurnosti.

Kao prvi pametni kampus u Bosni i Hercegovini SUM je implementirao niz inovativnih rješenja kroz projekt Smart Campus: od sustava pametnoga parkiranja i meteoroloških stanica, do senzora za pametno zalijevanje

zelenih površina i energetske učinkovitih zgrada. Takva rješenja omogućuju učinkovito korištenje resursa i povećavaju sigurnost te dostupnost kampusa svima, uključujući osobe s invaliditetom i posjetitelje izvan akademске zajednice.

Svi kampusi SUM-a kontinuirano se uređuju i prilagođavaju standardima sigurnosti, dostupnosti i energetske učinkovitosti. Posebna pažnja posvećuje se zelenim

površinama i javnim prostorima, koji omogućuju boravak, rekreaciju i druženje studenata i građana, čime kampus postaje model za planiranje održivih urbanih zona. SUM-ova Politika energetske učinkovite gradnje dodatno osigurava da svaka rekonstrukcija ili gradnja prati principe racionalne potrošnje energije i zaštite okoliša.

Umjetnost i obrazovanje kao alat urbane transformacije

Na Sveučilištu u Mostaru umjetnost nije zatvorena u ateljee, nego postaje aktivni oblik urbanog dijaloga. Tijekom 2023. održan je Deseti sveučilišni likovni simpozij, koji je okupio više od četrdeset domaćih i međunarodnih umjetnika u Sveučilišnoj galeriji. Kroz radionice, izložbe i humanitarne akcije, simpozij je pokazao kako umjetnost potiče suradnju i osnažuje društvenu koheziju.

Na Fakultetu građevinarstva, arhitekture i geodezije Sveučilište je u listopadu 2023. organiziralo znanstveno-stručni skup GEO-EXPO, posvećen geotehničkim izazovima, potresima, infrastrukturi i zaštiti okoliša. Skup je okupio stručnjake iz akademske i gospodarske zajednice te je primjer kako SUM kroz znanstvenu suradnju pridonosi planiranju otpornijih i sigurnijih urbanih sustava.

Istovremeno, Filozofski fakultet i Akademija likovnih umjetnosti provode brojne međunarodne suradnje i konferencije

— poput Stećci u 21. stoljeću – nove spoznaje i mogućnosti interpretacije – kojima se povezuju znanost, baština i suvremene prakse u kontekstu očuvanja identiteta i urbanoga prostora. Na taj se način SUM pozicionira kao čuvar kulturne memorije i promotor inovativnih pristupa kulturnom i prostornom planiranju.

SUM kao partner zajednice

SUM ne djeluje izolirano – nego kao aktivan partner lokalne i međunarodne zajednice. Sveučilište je sudjelovalo u izradi Strategije razvoja Hercegovačko-neretvanske županije, Grada Mostara i Općine Kupres, pridonosilo projektima digitalne transformacije, ali i kulturnim inicijativama poput Mostar film festivala, čiji je stalni partner.

U suradnji s Hrvatskim narodnim kazalištem Mostar SUM već sedmu godinu provodi projekt HNK Mostar za studente, studenti za HNK Mostar, kojim se godišnje studentima dodjeljuje više od 12.000 vaučera za besplatne kazališne predstave. Na taj način Sveučilište približava kulturu i umjetnost mladima te potiče njihovo sudjelovanje u kulturnome životu grada.

Sveučilište u Mostaru tijekom 2023./2024. godine jasno pokazuje da održivi razvoj gradova i zajednica ne počiva samo na infrastrukturi nego i na kulturi, obrazovanju i sudjelovanju građana.

DIGITALNO GRADITELJSTVO: Procesi, alati i ljudi

**Amfiteatar Fakulteta
građevinarstva, arhitekture i
geodezije Sveučilišta u Mostaru**

**Četvrtak, 9
Studenog 2023**

Osnivanjem Muzeja moderne umjetnosti, razvojem Smart Campusa, organizacijom GEO-EXPO skupa, održavanjem simpozija i izložbi te sudjelovanjem u kulturnim i razvojnim strategijama, SUM oblikuje model integriranoga pristupa održivosti.

To je vizija sveučilišta koje ne samo da obrazuje nego i stvara, povezuje i brine – o prostoru, ljudima i zajednici. SUM tako postaje primjer institucije koja svojim djelovanjem potvrđuje da su kultura, znanje i održivost temelj suvremenoga i otpornoga društva.

ODGOVORNA POTROŠNJA I PROIZVODNJA

Osigurati održive oblike potrošnje i proizvodnje

SUM svoj doprinos ovomu globalnom cilju ostvaruje kroz višestruke pristupe: obrazovanje (nastavne programe i kolegije usmjerene na održivost), infrastrukturne i tehnološke preinake (smart rješenja u kampusima) te institucionalne politike i upravljanje resursima. Upravo ta tri stupa – nastava, tehnologija/infrastruktura i politika – čine temelj pristupa Sveučilišta prema održivijoj potrošnji i proizvodnji.

Obrazovanje i nastavni sadržaji

Na SUM-u su u fokusu kolegiji koji studentima pružaju znanje i vještine za održivu potrošnju i proizvodnju: Tehnologija vode i obrada otpadnih voda, Upravljanje održavanjem objekata, GIS u planiranju komunalne infrastrukture, Primjena GIS-a u upravljanju vodnim resursima, Zaštita okoliša i energetska efikasnost, Iskorištenje vodnih

snaga, Urbani vodni sustavi, Inteligentni sustavi upravljanja, Grijanje i klimatizacija i drugi.

Ovakav interdisciplinarni kurikulum omogućava studentima iz tehničkih, građevinskih, okolišnih i drugih područja da steknu kompetencije za rad u sustavima koji su energetski učinkoviti, ekološki prihvatljivi i prilagođeni kružnomu modelu gospodarstva.

Inovativne prakse i tehnološka rješenja

SUM je u akademskoj 2023./2024. dodatno intenzivirao svoje tehnološke i infrastrukturne mjere za održivost, primjerice: implementacija Smart Campus koncepta – kampusi Sveučilišta imaju senzore,

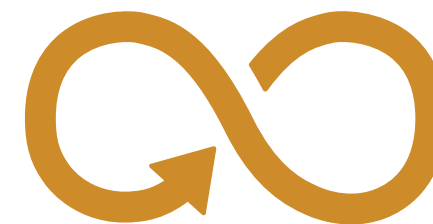
12

sustave za pametno zalijevanje zelenih površina na temelju internetskih i IoT tehnologija, meteorološke stanice koje prate uvjete i omogućuju optimizaciju potrošnje vode i energije; sustav „kap po kap” navodnjavanja na površinama u Kampusu II – na području APTF-a već od 2012., no s kontinuiranim održavanjem i upotrebom kao praktične nastave i demonstracije tehnologije efikasne potrošnje vode. Također, Sveučilište je naglasilo da će angažiranje suradnika i pružatelja usluga biti u skladu s načelima društveno odgovornoga i održivoga poslovanja, uključujući kružno gospodarstvo i recikliranje.

Institucionalne politike i upravljanje

Institucionalni okvir –politike, akti i dokumenti – omogućuje da održivost ne ostane samo projekt ili pojedina mjera nego postane sustavna praksa. U tome smislu Sveučilište deklarira da posvećuje pažnju energetske učinkovitoj gradnji i obnovi objekata; posluje prema principima održivog upravljanja uslugama te angažira pružatelje usluga u skladu s društvenim odgovornim

poslovanjem; ima u planu (i djelomično implementirano) upravljanje otpadom uključujući opasni otpad.

Napredak i utjecaj

U akademskoj godini 2023./2024. Sveučilište u Mostaru ostvarilo je vidljiv napredak u području promicanja odgovorne potrošnje i održive proizvodnje. Studentima je omogućeno aktivno uključivanje u projekte i nastavne aktivnosti koje potiču praktično razumijevanje održivih tehnologija – od laboratorijskih vježbi do terenske nastave. Na taj način studenti izravno stječu iskustvo s rješenjima koja smanjuju potrošnju vode i energije, povećavaju učinkovitost te potiču recikliranje i ponovno korištenje resursa.

Sveučilišni kampus pritom djeluje kao „živi sustav” – prostor koji ne služi isključivo obrazovanju, nego i demonstraciji održivih praksi. Ovakav pristup povećava svijest svih korisnika kampusa o važnosti odgovorne potrošnje i svakodnevnoga doprinosa očuvanju okoliša.

Kroz različita partnerstva i projekte, poput višegodišnjeg programa KnowHUB, Sveučilište dodatno širi granice akademskoga djelovanja te jača povezanost s gospodarstvom i poduzetničkim sektorom. Time se potiče razvoj održivijih oblika proizvodnje i osnažuje utjecaj Sveučilišta u lokalnoj zajednici.

Transparentnost i redovita dostupnost informacija o mjestima i načinima na koje se potrošnja i proizvodnja optimiziraju – primjerice kroz javno objavljene izvještaje – dodatno pridonose stvaranju kulture održivosti unutar institucije i potiču odgovorno ponašanje na svim razinama.

Sveučilište u Mostaru u akademskoj 2023./2024. godini demonstrira kako sustavan pristup odgovornoj potrošnji i proizvodnji izgleda u praksi: ne samo kroz pojedinačne mjere nego kroz integraciju obrazovanja, infrastrukture i politike. Kroz kurikularne promjene, tehnološke implementacije i institucionalne okvire SUM stvara uvjete u kojima studenti i zaposlenici ne samo uče o održivosti nego i žive je svakodnevno. Time institucija ne samo ispunjava svoje obrazovne zadaće nego djeluje kao primjer odgovornoga rada i upravljanja resursima u visokoškolskome sektoru Bosni i Hercegovini.

ODGOVOR NA KLIMATSKE PROMJENE

Poduzeti hitne mjere u borbi protiv klimatskih promjena i njihovih negativnih utjecaja

SUM pristupa ovomu globalnom izazovu kroz više međusobno povezanih razina – obrazovanje, istraživanje i infrastruktura – kako bi se stvorilo sveučilište koje ne samo da razumije klimatske promjene nego aktivno djeluje na njihovo ublažavanje i adaptaciju.

Obrazovanje i nastava

Studenti SUM-a imaju mogućnost slušanja kolegija posebno osmišljenih za temu klime i okoliša, primjerice: Zaštita voda i okoliša, Dinamika atmosfere i mora, Klimatologija, Primijenjena geoekologija, Ekološki kriminalitet, Politika zaštite okoliša, Klimatske promjene i obnovljivi izvori energije.

Inicijative i infrastruktura

U razdoblju do 2023./2024. Sveučilište je značajno unaprijedilo svoje opredjeljenje

za „zelene“ i održive sustave. Kroz djelovanje Cleantech HUB-a Sveučilište u Mostaru razvija i promiče konkretne rješenja za izazove klimatskih promjena, pružajući platformu na kojoj se teorijsko znanje pretvara u stvarne, mjerljive učinke. Aktivnosti HUB-a obuhvaćaju prepoznavanje i analizu glavnih izvora onečišćenja i emisija, poticanje ulaganja u čiste i obnovljive izvore energije te sustavno podizanje svijesti o nužnosti brze i odgovorne reakcije na klimatske promjene – kako kroz javne inicijative, tako i unutar akademske zajednice.

Kako bi svoj pristup klimatskim izazovima utemeljilo na jasnim pravilima i dugoročno održivim načelima, Sveučilište je unutar svoje politike održivosti uspostavilo niz strateških i operativnih dokumenata. Među njima se

13

ističu Politika o zbrinjavanju opasnog otpada, Politika diversifikacije izvora energije te Politika energetske učinkovite gradnje.

Ovi dokumenti čine temelj institucionalnoga odgovora na klimatske promjene jer jasno definiraju smjernice za odgovorno poslovanje, planiranje infrastrukturnih projekata i svakodnevno djelovanje unutar Sveučilišta. Na taj način SUM sustavno gradi kulturu održivosti koja se očituje u svim segmentima njegova rada – od upravljanja resursima do edukacije budućih stručnjaka.

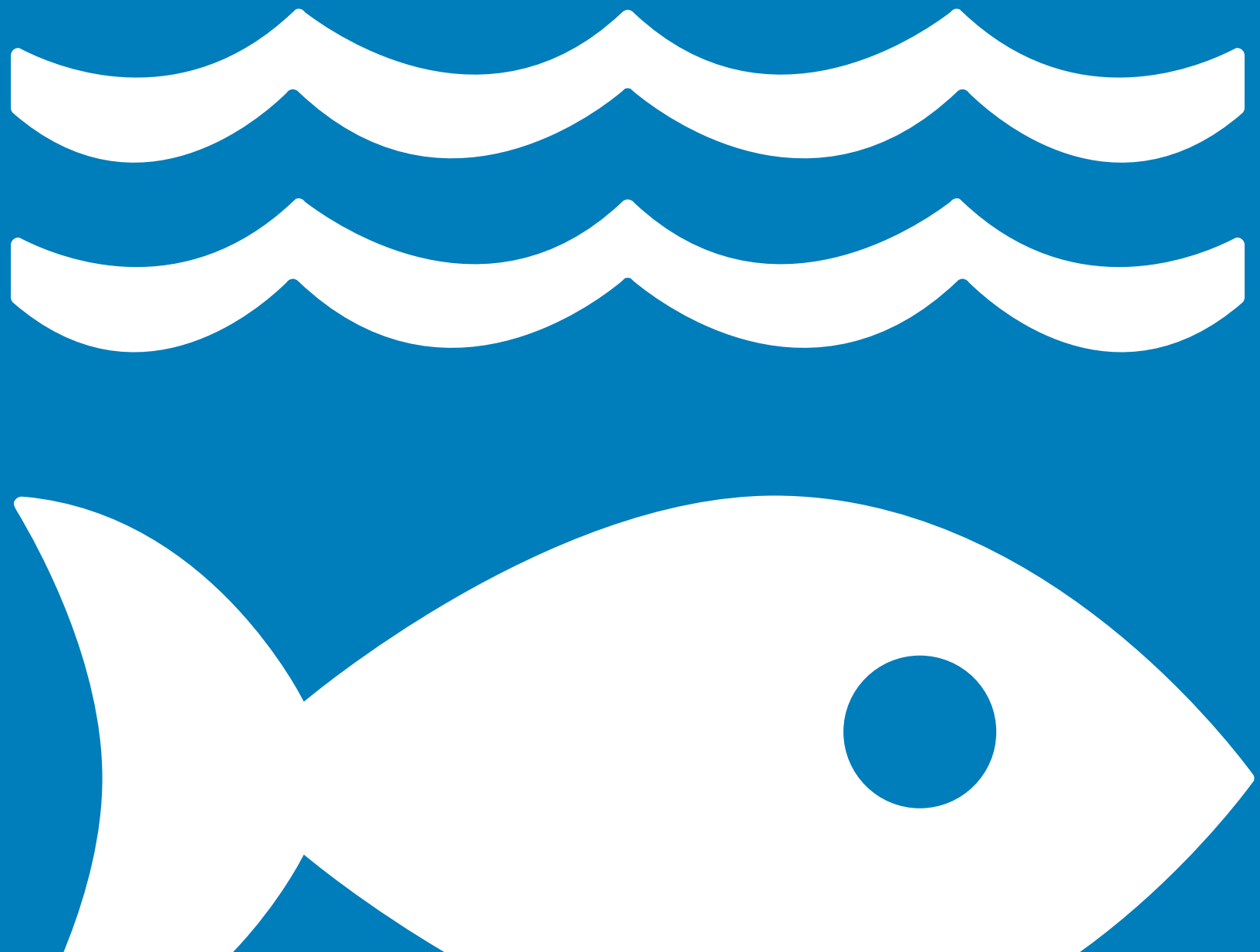
Ukupan utjecaj i perspektiva

U akademskoj godini 2023./2024. SUM nije samo sustavno integrirao teme klimatskih promjena u nastavne planove, nego je napravio i konkretne infrastrukturne i organizacijske korake koji pokazuju kako institucija reagira na globalni imperativ odgovora na klimatsku krizu. Kroz

Cleantech Hub, kroz nastavne sadržaje i kroz politiku upravljanja resursima, SUM gradi kulturu u kojoj je održivost temelj – ne dodatak.

Na taj način Sveučilište u Mostaru potvrđuje svoju ulogu ne samo kao obrazovne institucije nego i kao nositelja promjena u društvu, pripremljeno za suočavanje s budućim izazovima klimatskoga sustava, zaštite okoliša i održivoga razvoja.

OČUVANJE VODENOG SVIJETA

Očuvati i održivo koristiti oceane, mora i morske resurse za održivi razvoj

Očuvati i održivo koristiti oceane, mora i morske resurse za održivi razvoj.

SUM pristupa ovomu cilju kroz obrazovanje, istraživanje, praktične projekte i institucionalne politike, samostalno i u suradnji s partnerima, kako bi vodne ekosustave i vodne resurse učinio održivim.

Obrazovanje i nastavni sadržaji

Na SUM-u studenti kroz brojne kolegije stječu znanja usmjerena prema očuvanju i upravljanju vodnim sustavima. U nastavnim planovima prisutne su teme: Ekologija voda na kopnu, Hidrobiologija, Ribarstvo, Ekologija mora, Ekologija protista, Akvakultura, Primijenjena hidrogeografija, Zaštita voda i okoliša, Flora i vegetacija kopnenih voda, Primijenjena geoekologija i druge. Primjerice programski dokumenti studija Biologija za akademsku godinu 2023./2024. sadrže modul Ekologija bilj-a/ekosustava i druge predmete koji izravno obrađuju dinamiku vodenih sustava.

Na taj način Sveučilište u Mostaru osigurava da studenti

tehničkih, prirodoslovnih i okolišnih smjerova imaju priliku razumjeti kako vodni resursi i ekosustavi funkcioniraju i kako se mogu održivo koristiti, čime se pridonosi ostvarivanju ovoga cilja.

Istraživanja i praktične aktivnosti

Djelatnici Sveučilišta u Mostaru aktivno su uključeni u istraživanja i monitoring vodnih tijela. Primjerice, djelatnici SUM-a sudjeluju u projektu Monitoring bioloških elemenata kvalitete, analizu podataka, ocjenu ekološkog stanja/potencijala površinskih vodnih tijela na vodnom području Jadranskog mora u Federaciji Bosne i Hercegovine čime se izravno pridonosi zaštiti priobalnih i morskih vodnih sustava.

Također, studenti Studija građevinarstva – smjer Hidrotehnika i okolišno inženjerstvo – imali su terensku nastavu na objektu Elektroprivreda Hrvatske Zajednice Hercegovine

(HŽ HB)-HE „Mostar“ kao nastavno-praktičnoj bazi.

U sklopu aktivnosti Agronomskoga i prehrambeno-tehnološkoga fakulteta provodili su se projekti poput Revizija ribolovne osnove za ribolovnu zonu Mostar, Konjic i Tomislavgrad te Monitoring fizičko-kemijskih i bioloških svojstava vode Blidinjskog jezera.

Primjerice, programska strukturirana nastava APTF-a naglašava osposobljavanje studenata za aktivno uključivanje u zaštitu autohtonih i endemskih vrsta te upravljanje vodnim resursima.

Kroz ovakve projekte i nastavu SUM povezuje akademsku zajednicu s okolišnim izazovima u Bosni i Hercegovini, u području voda i vodnih sustava.

Institucionalne politike i upravljanje resursima

SUM se u strukturiranju institucionalnih djelovanja za Cilj 14 nadovezao i na politike

koje se odnose na minimiziranje plastičnih proizvoda i upravljanje otpadom pri čemu je usvojena Politika o minimiziranju korištenja plastičnih proizvoda s negativnim utjecajem na okoliš u 2023. godini. Ovom politikom SUM preuzima aktivnu ulogu u smanjenju plastike jednokratne upotrebe i time pridonosi očuvanju morskih i priobalnih voda (gdje plastika predstavlja veliki ekološki problem).

Također, nastavni sadržaji i dokumenti SUM-a prepoznaju regulativu na razini EU i BiH – npr. okvirnu Direktivu (EU) 2019/904 o smanjenju utjecaja određenih plastičnih proizvoda na okoliš i Zakon o upravljanju otpadom FBiH – kao dio pravnoga konteksta za djelovanje.

Primjerice, na SUM-ovom portalu nalazi se rad Zaštita voda u EU, Okvirna direktiva o vodama (WFD) kojim se tematizira „od izvora do ušća“ pristup vode i potreba integriranog upravljanja.

Time SUM pokazuje da institucionalne politike i nastavni programi idu ruku-pod-ruku, kako bi upravljanje vodnim resursima bilo održivo, odgovorno i integrirano u sveučilišnu strategiju.

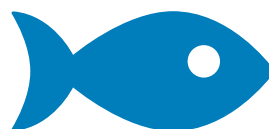
U akademskoj godini 2023./2024. Sveučilište u Mostaru ostvarilo je značajan napredak u području očuvanja vodnoga svijeta, potvrđujući svoju posvećenost zaštiti i održivome korištenju vodenih resursa. Studentima su pružene brojne prilike za praktično uključivanje u istraživačke i monitoring-projekte koji

se odnose na stanje i zaštitu morskih i kopnenih voda, čime su stekli dragocjeno iskustvo i razvili svijest o važnosti očuvanja ekosustava.

U okviru nastavnih programa brojni kolegiji i moduli uključuju sadržaje koji izravno obrađuju teme vezane uz vodne sustave, njihovu ekološku ravnotežu i zaštitu od onečišćenja. Paralelno s time Sveučilište je razvilo i institucionalni okvir koji obuhvaća politike usmjerene na smanjenje negativnoga utjecaja na vode – od ograničavanja upotrebe plastike do pravilnoga zbrinjavanja otpada i kontrole izvora onečišćenja.

Kroz aktivnu suradnju s relevantnim sektorima i institucijama, poput vodnih agencija i okolišnih organizacija, Sveučilište povezuje akademsko znanje s praktičnim rješenjima te jača kapacitete društva za očuvanje i održivo gospodarenje vodnim resursima.

Ovakav integrirani pristup, koji spaja obrazovanje, istraživanje i institucionalne politike, pokazuje da Sveučilište u Mostaru ne ostaje samo na razini teorije nego djeluje kao aktivan sudionik u upravljanju vodnim sustavima i zaštiti okoliša. Time SUM potvrđuje svoju ulogu odgovorne akademske zajednice koja pridonosi ne samo razvoju znanja nego i dugoročno održivom razvoju društva i prirodnog okruženja.

OČUVANJE ŽIVOTA NA KOPNU

Očuvati, obnovljati i promicati održivo korištenje kopnenih ekosustava, održivo upravljati šumama, spriječiti širenje pustinje, zaustaviti i obrnuti proces degradacije tla te spriječiti uništavanje biološke raznolikosti

Sveučilište u Mostaru sustavno pridonosi očuvanju života na kopnu kroz obrazovne, znanstveno-istraživačke i infrastrukturne aktivnosti usmjerene prema očuvanju kopnenih ekosustava, bioraznolikosti, poljoprivrednih resursa i okolišno odgovornog ponašanja.

Kao vodeća akademska institucija u regiji SUM djeluje u skladu s europskim i međunarodnim okvirima održivoga razvoja te kroz edukaciju, istraživanja i primjenu novih tehnologija integrira principe zaštite tla, biljnoga svijeta i okoliša u sve aspekte svoga rada.

Obrazovanje i istraživanja o ekosustavima i bioraznolikosti

Na Sveučilištu se izvodi širok spektar kolegija koji povezuju ekologiju, poljoprivredu,

zaštitu bilja i održivi razvoj, među kojima su: Fiziologija bilja, Zaštita bilja u ekološkoj poljoprivredi, Održivi razvoj i turizam, Ekologija urbanih ekosustava, Osnove agroekologije i zaštite okoliša, Ekološki kriminalitet, Geološki problemi u turizmu i drugi.

U sklopu izvedbenih planova diplomskog studija Biologije za 2023./2024. i 2024./2025. godinu posebna se pažnja posvećuje temama poput kopnenih ekosustava, biljnih zajednica, ekoloških integracija i održivoga upravljanja okolišem.

Ovakvi nastavni sadržaji omogućuju studentima interdisciplinarno razumijevanje

15

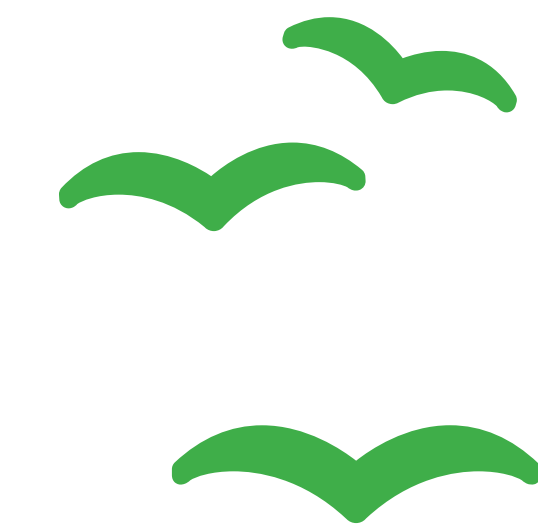

kompleksnih odnosa između čovjeka i prirode, kao i razvoj kompetencija potrebnih za upravljanje prirodnim resursima u skladu s načelima održivosti.

Na Agronomskome i prehrambeno-tehnološkome fakultetu (APTF) djeluju dva ključna zavoda – Zavod za kemiju, biokemiju i mikrobiologiju, koji istražuje kemijske i mikrobiološke procese u tlu i vodi, te Zavod za pedologiju i ishranu bilja, ovlašten za provođenje analiza plodnosti tla i biljnog materijala, izradu studija racionalnoga korištenja zemljišta te monitoringa tla i okoliša.

Znanstveno-istraživački projekt BioSPI-NE-AIR – Biobased Solutions for Protecting and Mitigating the Impact of New Exotic Species in Adriatic and Ionian regions nastavljen je i u 2023./2024., a njegovi rezultati pridonose razvoju održivih metoda suzbijanja invazivnih vrsta i zaštite bioraznolikosti.

Djelatnici APTF-a aktivno sudjeluju i na međunarodnim znanstvenim skupovima, uključujući 17. Simpozij o zaštiti bilja, gdje su predstavljena istraživanja o ekološkim

aspektima poljoprivrede i održive upotrebe zemljišta.

Praktična nastava i inovativne tehnologije

Studenti Sveučilišta stječu praktična iskustva u okviru terenske nastave na pokušalištu APTF-a u Kampusu II Rodoč.

Kroz Smart Campus inicijativu studenti razvijaju projekte koji kombiniraju tehnologiju i ekologiju, poput primjene mobilnog robota Leo Rovera za nadziranje usjeva, prepoznavanje biljnih bolesti i smanjenje emisije CO₂. U sklopu pametnoga kampusa instalirane su i pametne kante za razvrstavanje otpada te senzori vlažnosti tla (Watermark 200SS) koji prate uvjete u zemljištu u stvarnome vremenu.

Projekti, programi i cjeloživotno obrazovanje

Na APTF-u se provode i programi cjeloživotnog obrazovanja: Osposobljavanje pratitelja životinja u prijevozu; Osposobljavanje lovaca za prvi pregled odstrijeljene divljači; ITC u poljoprivredi – trening za proizvođače i savjetodavce.

U 2023. godini održana je konferencija Dani Dinarskih krških pašnjaka, koja je okupila stručnjake iz BiH i Hrvatske te otvorila raspravu o mogućnostima razvoja ekstenzivnoga stočarstva i očuvanja krških ekosustava.

Sveučilište je također podržalo inicijativu Čista umjetnost 3.0 kreiranjem Zelenog kutka u amfiteatru Sokrat – prostora za pametno odlaganje otpada, s QR-kodovima koji informiraju studente o digitalnome otpadu i načinima smanjenja ekološkoga otiska.

Ovaj projekt potvrđuje nastojanje Sveučilišta da poveže umjetnost, edukaciju i održivost u stvaranju ekološki osviještene akademske zajednice.

Institucionalne politike i održivo upravljanje

U 2023. godini Sveučilište u Mostaru donijelo je nekoliko ključnih politika koje pridonose ostvarivanju ovoga cilja: Politiku o zbrinjavanju opasnog otpada, Politiku o

minimiziranju korištenja plastičnih proizvoda s negativnim utjecajem na okoliš, te Politiku za osiguranje očuvanja, obnove i održivog korištenja kopnenih ekosustava i očuvanja biološke raznolikosti.

Ove politike, usklađene s Ciljevima održivoga razvoja UN-a i europskim direktivama, potvrđuju institucionalno opredjeljenje SUM-a prema održivome i odgovornome poslovanju. One potiču smanjenje ugljičnoga otiska, održivo gospodarenje resursima i integraciju ekoloških načela u svakodnevne akademske i upravljačke prakse.

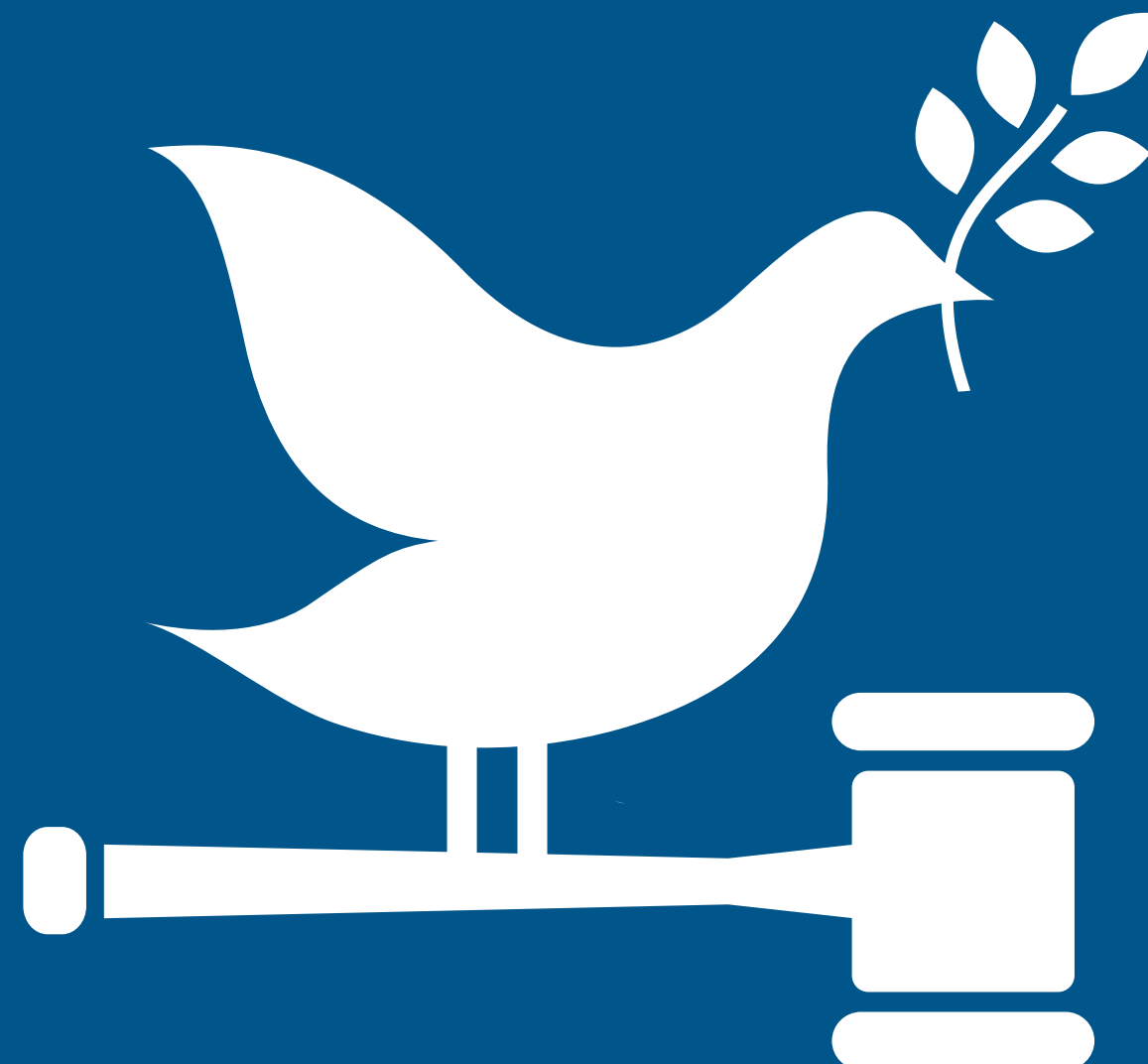
Tijekom akademske godine 2023./2024. Sveučilište u Mostaru ostvarilo je vidljive

pomake u zaštiti i obnovi kopnenih ekosustava, unaprijedilo istraživačke kapacitete i razvilo nove obrazovne sadržaje usklađene s ekološkim prioritetima. Kombinacijom modernih tehnologija, praktične nastave, znanstvenih istraživanja i održivih politika, SUM potvrđuje svoju ulogu predvodnika u promicanju ekološke svijesti i zaštite prirode.

Sve aktivnosti – od rada Zavoda i laboratorija do pametnih rješenja na kampusu – svjedoče o integriranome pristupu kojim Sveučilište stvara most između znanosti i prirode, čuvajući biološku raznolikost kao zajedničku baštinu i zalag budućih generacija.

MIR PRAVDA I SNAŽNE INSTITUCIJE

Promicati miroljubiva i socijalno uključiva društva za održivi razvoj, osigurati dostupnost pravosuđa svima te izgraditi učinkovite, odgovorne i uključive institucije na svim razinama

Sveučilište u Mostaru kontinuirano ulaže u izgradnju akademske i društvene povezanosti koja počiva na načelima pravde, transparentnosti i odgovornosti. U akademskoj godini 2023./2024. ova predanost postala je vidljivija i sustavnija kroz proširenje institucionalnih okvira, međunarodne suradnje i aktivnoga uključivanja studenata i zajednice.

Institucionalna osnova i politike

Akadska sloboda na Sveučilištu u Mostaru nije tek deklarativno načelo. Načela akademske slobode definirana su i u ključnim aktima Sveučilišta poput Etičkog kodeksa i Statuta Sveučilišta u Mostaru. Ti dokumenti osiguravaju da istraživanje i umjetničko stvaralaštvo budu slobodni, ali i odgovorni

prema društvu i univerzitetu. U 2023. godini Sveučilište je usvojilo važan skup prethodno navedenih dokumenata, ali i posebno važnih za ovaj cilj: Izjavu o borbi protiv modernog ropstva, prisilnog rada, trgovine ljudima i dječjeg rada, zatim Antikorupcijsku politiku i Politiku o identificiranju i uključivanju lokalnih dionika.

U koliko mjeri se tu konkretno djeluje, svjedoči i organizirani okrugli stol Antikorupcija u obrazovanju – Pristupi i izazovi na SUM-u u suradnji s Agencijom za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije (APIK) i United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC), čime je Sveučilište

uključilo dionike i potaknulo otvorenu razmjenu znanja i prakse.

Ovakvi koraci pokazuju da Sveučilište ne promiče tek formalnu jednakost pred zakonom nego sustavno radi na stvaranju institucija koje su i stvarno inkluzivne i odgovorne prema zajednici.

Studenti kao aktivni sudionici

Uključivanje studenata u upravljanje i odlučivanje institucionalnih procesa dodatno jača demokratičnost Sveučilišta. Statut propisuje da najmanje 15 % članova Senata dolazi iz reda studenata, a zastupljenost studenata u znanstveno-nastavnim vijećima ustrojbenih jedinica iznosi 10 – 20 %.

Osim formalne participacije studenti imaju prilike za praktično uključivanje: na Pravnom fakultetu održani su Dani prava i kriminalistike 2023. s debatama, simuliranim suđenjima i radionicama; u natjecanju Ius versus Iustitiam Moot Court klub Sveučilišta

postigao je prvo mjesto u državi.

Istovremeno, kroz međunarodne projekte poput European University for Peace, Justice & Inclusive Societies (EUPeace), Sveučilište omogućuje studentima angažman u temama mira, pravde i uključivosti na europskoj razini.

Obrazovanje za pravdu, sigurnost i uključivost

Opsežan je broj programa i kolegija koji snažno podupiru Cilj 16 – od studija prava i kriminalistike, sigurnosnih i međunarodnih studija, do specijalističkih poslijediplomskih programa poput Prava osiguranja. Nastava se nadopunjuje simuliranim sudnicama, forenzičkim laboratorijima i terenskom praksom, što omogućuje studentima da stečeno znanje primijene u stvarnim institucionalnim i pravnim kontekstima.

Na Filozofskome fakultetu studenti sudjeluju u modulima posvećenim ljudskim pravima, interkulturalnome dijalogu,

16

Okrugli stol
Borba protiv korupcije u obrazovanju – izazovi i prilike
19.07.2023
Sveučilište u Mostaru

marginaliziranim skupinama – sve u smjeru stvaranja profesionalaca koji znaju prepoznati i djelovati u pravcu smanjenja društvenih nejednakosti i jačanja institucija.

Transparentnost, digitalizacija i međunarodna suradnja

Sveučilište zna da snažne institucije zahtijevaju ne samo dobre regulative nego i digitalnu i procesnu učinkovitost. Sveučilište u Mostaru (SUM) i Središnji registar osiguranika (REGOS) iz Republike Hrvatske potpisali su ugovor vrijedan 450 tisuća KM za izradu digitalne platforme namijenjene personaliziranim

mirovinskim informacijama.

Sveučilište u Mostaru u razdoblju 2023./2024. godine pokazalo je predanost Cilju 16. Izgradnja institucija koje su inkluzivne, transparentne i odgovorne postaje praktična stvarnost; studenti nisu samo korisnici, nego su aktivni sustvaratelji institucija; a zajednica dobiva partnerski i otvoreni akademski centar koji promiče mir i pravdu. Time Sveučilište potvrđuje svoju ulogu ne samo kao visokoobrazovna ustanova, nego kao pokretač društvene transformacije i institucionalnog jačanja.

PARTNERSTVOM DO CILJEVA

Ojačati način provedbe, te učvrstiti globalno partnerstvo za održivi razvoj

Na Sveučilištu u Mostaru partnerstva nisu samo stavka u strategiji nego srž njegove vizije djelovanja. SUM postavlja temelje koji povezuju akademsku zajednicu, javni i privatni sektor, kao i međunarodne mreže, kako bi znanje, istraživanja i društveni utjecaj postali dostupni i relevantni za sve.

Sveučilište u Mostaru je 2023. godine ušlo u EUPeace – Europsku sveučilišnu alijansu za mir, pravdu i inkluzivna društva. Ova integracija nije bila samo formalna; od 2024. Sveučilište je postalo domaćin jednoga od ključnih sastanaka alijanse u Mostaru, pokazujući da institucija preuzima operativnu ulogu. Kroz zajedničke radionice, radne pakete i rad na temama vladavine prava i društvene uključenosti, SUM postaje čvorište suradnje među europskim sveučilištima, a time i katalizator regionalnoga razvoja.

Sveučilište u Mostaru u području kulture

djeluje kao most između lokalnoga i globalnoga – preuzelo je organizaciju nastupa Bosne i Hercegovine na 60. Venecijanskom bijenalu s projektom MJERA MORA, koji je osmislio akademski kipar i pomoćnika rektora za umjetnost Sveučilišta u Mostaru Stjepan Skoko. Time nije samo promovirao umjetničku kreativnost nego je otvorio kanal za suradnju s galerijama, muzejima i akademskim institucijama širom Europe. Kultura ovim projektom postaje sredstvo međunarodnoga partnerstva, prikaz institucije koja razmjenjuje vrijednosti i znanja s globalnim okruženjem – a studenti i djelatnici dobivaju pristup novim mrežama i iskustvima.

U sklopu mreža poput EUTOPIA MORE SUM je bio domaćin radionice o dizajnu međunarodnih

projektnih prijedloga. Ovakvi događaji nisu izolirani; oni nadograđuju administrativnu i akademsku infrastrukturu sveučilišta, jačaju kapacitete nastavnoga i nenastavnoga osoblja te omogućuju da SUM aktivno sudjeluje u pisanju i vođenju projekata s međunarodnom dimenzijom. Takva dinamika izravno povećava šanse za financiranje, reputaciju i ostvarivanje doprinosa globalnim ciljevima održivoga razvoja.

Na razini fakulteta i odjela potpisuju se konkretni sporazumi koji studentima i istraživačima otvaraju nove prilike. Primjer je suradnja između Medicinskoga fakulteta SUM-a i Fakulteta dentalne medicine Sveučilišta u Rijeci – zajednički skupovi, razmjene i interdisciplinarne baze za praksu. Za lokalnu zajednicu ovo znači da obrazovna institucija prenosi znanja i tehnologije – studenti stječu bolju praktičnu bazu, institucije zdravstva i

industrije dobivaju partnera za inovacije.

U isto vrijeme SUM razvija institucionalne politike koje partnerstva učvršćuju: povećava broj potpisanih ugovora (više od 140 nastavnih baza i organizacija), jača mobilnost stranih studenata (povećanje upisa čak od 20 %) i kontinuirano obilježava svoj status europski vidljive institucije članstvom u mrežama kao što su European University Association (EUA) i International Association of Universities (IAU).

Partnerstva Sveučilišta u Mostaru donose višestruke koristi svim uključenim dionicima i potvrđuju ulogu Sveučilišta kao pokretača znanja, inovacija i suradnje.

Za studente međunarodna partnerstva otvaraju vrata mobilnostima, sudjelovanju na zajedničkim kolegijima i radionicama s europskim partnerima te pristupu bogatim kulturnim i znanstvenim platformama. Na taj način studenti ne samo da usvajaju nova znanja i vještine nego razvijaju interkulturalne kompetencije i svijest o europskom obrazovnom prostoru.

Za nastavnike i istraživače partnerstva znače ulazak u međunarodne mreže, pristup naprednim alatima poput Erasmus+ programa te mogućnost suradnje na projektima koji jačaju istraživačku i nastavnu izvrsnost. Time se potiče razmjena iskustava, suvremenih metoda poučavanja i znanstvenih pristupa, čime se obogaćuje i kvaliteta studijskih programa.

Za lokalnu zajednicu i gospodarstvo SUM postaje partner u obrazovanju, istraživanju i inovacijama. Institucije, poduzeća i javne ustanove dobivaju znanstvenu podršku u razvoju i primjeni novih rješenja, dok kampus Sveučilišta postaje živo središte inovacija i praktičnih primjena znanja. Na taj način partnerstva pridonose razvoju regije i jačanju veza između akademije, gospodarstva i društva u cjelini.

Akademski i društveni vizija SUM-a u 2023./2024. godini oblikovana je kroz model „lokalno ukorijenjen – globalno povezan“. Od klasičnih fakultetskih predmeta do značajnih međunarodnih partnerstva i kulturnih platformi – sve to potvrđuje da SUM nije samo obrazovna ustanova nego i pokretač

održivoga razvoja. Kroz partnerstva gradi se infrastruktura za provedbu ciljeva održivoga razvoja, a mreža stvara opipljive prilike za studente, istraživače i civilno društvo. Time SUM izravno pridonosi ostvarivanju Cilja 17 – ojačavanju kapaciteta provedbe i globalnome partnerstvu za održivi razvoj.

